

nové mesto

***Skafandre
vzťahy
nezastavia***

COVID-19

Darujte časopis, širte jednotu.

Nie je to len časopis, je to spôsob ako šíriť spiritualitu jednoty.

1

Napíšte na
casopis@nm.sk

2

Prispejte minimálne
24 eur*

3

Časopis pošleme
na určenú adresu.

*Tlač a distribúcia časopisu je aktuálne udržateľná pri minimálnej podpore 2 € mesačne alebo 24 € ročne.
Príspevok môžete uhradiť poukázaním platby na č. ú. SK 35 1100 0000 0029 4906 1968.

Jana Figurová

Uzdravenie sveta

Aké sú choroby nášho tela a aké našej duše? Aké sú choroby nášho sociálneho a ekonomického systému? Dni opustených a tichých ulíc, práce z domu, virtuálnych stretnutí a rozhovorov sa nám zdajú nekonečné. Chýba nám človečina, priateľské objatia a podanie ruky. Pandémia odhalila našu zraniteľnosť a vidíme, že v samote našich domov sme nenaplnení, že všetci sme na jednej lodi, ktorej prístav a vyloďenie je ešte stále v nedohľadne. Nevieme sa dočkať nového normálu, aby sme už konečne otočili túto stránku v knihe nášho života a zobrali život späť do svojich rúk.

My, zdravotníci, sme v týchto časoch, naopak, viac s chorými, zranenými telesne aj duševne, snažíme sa im byť nápomocní odborne, ale zároveň vidíme nevyhnutnú potrebu napojiť aj ich dušu a vyplniť prázdno a strach zo samoty a smrti. Pracujeme ako anonymné bytosti zahalené v skafandroch, ale ani skafander nemôže byť prekážkou v budovaní vzťahov medzi nami a našimi chorými. Naše konanie, naše konkrétne slová povzbudení, náš hlas, podaná ruka a pohladenie môžu byť zdrojom nádeje a pokoja. Sme nasadení, vydržíme veľa, chceme vydať zo seba maximum, ale zároveň cítime, ako nám postupne ubúda síl, a aj doma sme myslou s našimi chorými. Preto v nás vznikla túžba navzájom si byť oporou, lebo aj my sme len slabí a unavení ľudia a musíme sa navzájom strážiť. Aj keď osobný kontakt a rozhovor je v týchto dňoch vzácnosťou, vieme sa však spájať vo svete virtuálnom. Online! Pretože aj technológie môžu mať dušu, môžu nás obohatiť, môžu byť

priestorom na pochopenie, povzbudenie a nádej do našich dní. Závisí len od nás, aký im dáme zmysel. Keď máme tento zámer, naše konanie z nich môže spraviť prostriedok jednoty.

S touto našou snahou súvisí aj tohtoročný Týždeň za zjednotený svet 2021, ktorý nesie názov *Skúsiť sa postarať*, byť odvážny, prevziať zodpovednosť, nevzdať sa v skúške a vyčerpanosti. *Skúsiť sa postarať* má aj silné politické povolanie a silný planetárny rozmer, nezabúda pritom na vlastné miesto, kde je príležitosť starať sa o iných – v spoločnosti, cez osobné vzťahy, v našich rodinách, v našej práci.

Svätý Otec František usporiadal na prelome augusta a septembra 2020 sériu katechéz s názvom *Uzdravenie sveta*, kde predstavuje Ježiša ako uzdravovateľa, lekára tela i duše, reaguje na situáciu pandémie v duchu evanjelia a sociálnej náuky Cirkvi. Pandémia okrem zdravotnej krízy odhaľuje aj ďalšie choroby nášho hospodárskeho a sociálneho systému. Pozýva nás mať pohľad upretý na Ježiša a takto sa pripraviť na lepšiu budúcnosť. Často si sľubujeme, že z tejto pandémie chceme vyjsť iní. Z kríz, ktorým v živote čelíme, nemôžeme vyjsť rovnakí – buď sa staneme lepšími, alebo padneme. Pozerajme sa na dnešok a zajtrajšok s vierou a nádejou. Pomôžme si navzájom nezostať len v očakávaní lepších časov, o ktorých nevieme, kedy a či prídu. Zamerajme sa na život v prítomnom okamihu, budovanie vzťahov v našich rodinách a spoločenstvách, to môže byť naše víťazstvo.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Vedúca vydania časopisu Mária Valigová **Redakčná rada** Tomáš Angelovič, Martina Baumann, Sylvia Hamadejová, Christian Heitmann, Tomáš Lencz, Michal Lukáč, Erika Murínová, Veronika Sýkorová **Technická redaktorka** Ľubica Hrnová **Jazyková redaktorka** Mária Majerníková, Helena Sutorisová **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Krmeť, Katarína Jančíšinová, Jozefína Brezovská **Grafická úprava a sadzba** Zuzana a Jozef Turlíkovci **Foto na obálke** Adam Nieščioruk **Tlač** VMV Prešov

máj – jún 2021. Dvojmesačník, 30. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 23. apríl 2021

Cyril Dunaj

Ako prežívať každodennú lásku v rodine

Uplynulo päť rokov od vydania apoštolskej exhortácie pápeža Františka *Amoris laetitia* venovanej rodinám. Toto výročie sa spája s *Rokom rodiny Amoris laetitia*, ktorý sa začal 19. marca a bude trvať do 26. júna 2022. Vyvrcholí svetovým stretnutím rodín v Ríme. V každom prípade nehovoríme o iniciatíve, ako nenechať upadnúť do zabudnutia tento dokument. Ako sa to možno stalo s mnohými inými. Touto exhortáciou sa pozornosť venovaná rodinám nekončí a ani by nemala končiť.

Tento rok, venovaný rodine, sa začína v období poznačenom pandemiou. Tá zintenzívnila naše spoložitie, zviditeľnila centrálnosť rodiny a dôležitosť vzťahov, ale aj poukázala na ťažkosti a zlyhania. Tento rok bude príležitosťou nielen zamyslieť sa nad úlohou rodiny, ale najmä možnosťou pracovať na nej. A to počínajúc pomenovaním rôznych výziev, problémov, základov, na ktorých stoja naše rodiny, alebo smerov, ktorými rodina kráča.

Starosť o rodinu, ktorá je základnou bunkou spoločnosti a Cirkvi, je neustálou prioritou pastorácie, lebo hľadá na budúcnosť. Rodina je totiž privilegovaným miestom, v ktorom sa učíme žiť vo vzťahoch. Keďže spoločnosť sa neustále mení, lebo je živá, aj pastoračný prístup Cirkvi sa potrebuje obnovovať, aby sa mohla dotknúť každodenného života rodiny, každej osoby.

Amoris laetitia nás pozýva hľadiť na rodiny nielen ideálne, ale aj realisticky. Bez toho, aby sme stratili zo zreteľa podstatu jej povolania. A preto poukazuje aj na takzvané nedokonalé situácie a aktuálne výzvy. Bez toho, aby sa niečo menilo

v učení Cirkvi o rodine, snaží sa vidieť pozitívne prvky aj v manželských formách iných náboženských tradícií, v prirodzenom manželstve. Lebo čo je kresťanské, to je aj hlboko ľudské, a to, čo je hlboko ľudské, je aj kresťanské. Rodina je privilegovaným miestom, kde sa žije v trojičnom vzťahu. Nielen spôsobom, ale prítomnosťou Osoby. Lebo kresťanstvo je Osoba, ktorá sa vteliť, a tým vtiahla celé ľudstvo do vzťahu, ktorým žije.

Pápež František nás pozýva k zmene mentality v pastorácii rodín, ako to upresnil kardinál Farrell, prefekt vatikánskeho Dikastéria pre laikov, rodinu a život. Rodiny by mali byť aktívne zapojené do pastorácie, a to nehovoriac len o tej rodinnej alebo manželskej, a stať sa jej aktérmi, nielen ošar jej objektom. Exhortácia je pozvaním znovuobjaviť radosť lásky, aby sme v nej každodenne rástli. V jej rozličných a konkrétnych dimenziách. A aby sa táto láska stala plodnou. Pastoračné perspektívy nabádajú ohlasovať evanjelium dnešným rodinám, sprevádzať osoby od prípravy na manželstvo, cez jeho prvé roky, ale aj počas kríz a ťažkostí, stáť pri rodinách aj po rozchodoch a rozvodoch. V rôznych zložitých situáciách až po smrť. Radosť lásky je nevyčerpatelná a dynamická skutočnosť, ktorá potrebuje byť krmená manželskou a rodinnou spiritualitou, ku ktorej tento dokument nabáda.

Aj tento rok, ktorý je pred nami, nech je teda príležitosťou znovu zobrať do rúk túto exhortáciu. Prehľbiť ju, ale cez ňu najmä naše rodinné a manželské vzťahy. Staráť sa o ne, aby sme spoločne mohli rásť vo vzájomnej láske.

redakcia Nového mesta

25 rokov Hnutia za jednotu v politike

V máji 2021 oslávi Hnutie za jednotu v politike 25. výročie svojho založenia Chiarou Lubichovou. Oslava sa uskutoční v online priestore začiatkom mája počas Týždňa za zjednotený svet. Pri tejto príležitosti bude ponúknutý ľuďom pracujúcim v politike, v komunálnej politike, ako aj aktívnym občanom či študentom tzv. „Globálny pakt pre novú kvalitu v politike“. Ide o výzvu, ktorá sa zrodila v decembri 2020 a začína sa takto: „Veríme, že nová kvalita v politike je možná, aby sa hĺbkovo obnovila demokracia, ktorá je v mnohých krajinách na úpadku, a orientovala by sa na nové nástroje participácie a účasti, ktoré by potlačili cynizmus a nezáujem.“

Politické hnutie za jednotu vzniklo v roku 1996 a rozvinulo sa v Európe, Južnej a Severnej Amerike, Ázii, na Blízkom východe, prakticky na celom svete.

Čo je jeho osobitnou charakteristikou? Vízia sveta z jednotnej perspektívy. A ako? Politika sa javí ako miesto rozdelenia, kontrastných pozícií, sporov. Pre členov Hnutia za jednotu však ciele, prostriedky a princípy majú základnú charakteristiku jednoty sveta i jednoty medzi ľuďmi.

Pre Igina Giordaniho, politika a spoluzakladateľa Hnutia foku-láre, „jednota nie je redukciou na jeden z mnohých politických záujmov, ideálov a perspektív, ale schopnosťou rozpoznať trvalé univerzálne pravdy pri hľadaní spoločného dobra s prihliadnutím na prípadnú rôznosť pohľadov“.

Či už ako politici, alebo ako aktívni občania sme povolaní zmier-

ňovať bolesť vo svete. Môžeme tak robiť pomocou mnohých konkrétnych aktivít. Zvlášť sa teraz venujeme svetovej iniciatíve s názvom *Dare to care* (Skúsiť sa postarať), ktorá vzišla od mladých. Znamená to prevziať zodpovednosť v tomto krízovom okamihu za tých najzraniteľnejších, za krehké inštitúcie, za svoje mesto s pribúdajúcimi chudobnými, za vlastných susedov i medzinárodné organizácie. Prvým krokom je zadefinovať si potreby na danom území. Potom nasleduje formácia, konkrétne aktivity a komunikácia – tie predstavujú metódu cesty, ktorá navrhuje konkrétne iniciatívy starostlivosti. Tento proces sa pohľadom na celý svet zavŕši v Bruseli, v srdci Európy, v máji tohto roku.

Liek pre tento svet treba hľadať v inovatívnej a kvalitnejšej politike, ktorá je schopná prinavrátiť dušu do rozhodovaní a dokáže odpovedať každému bez rozdielu. Je to politika, ktorá dokáže vytvárať lepšie bratské vzťahy medzi ľuďmi a medzi inštitúciami, aby boli schopné reagovať na konkrétne potreby človeka.

Politickým hnutím za jednotu sme dnes my, ktorí zažívame rozmanitosť, medzinárodnosť, azda aj parciálnosť, no zároveň aj jednotu. Vďaka Chiare Lubichovej a jej charizme, ktorú vteľovala, sme aj my svedkami jednoty a chceme šíriť ovzdušie bratstva, ktoré nás inšpiruje a je základom našej práce.

Zdroj: <http://www.mppu.org>

Foto: Città Nuova

Neapol 1996: zrod Politického hnutia za jednotu

Zuzana Hanusová

**Lekári vytvorili spoločenstvo,
aby sa v ťažkých chvíľach
podržali: Aj my sme len ľudia,
musíme sa strážiť**

V Košiciach skupinka zdravotníkov vytvorila spoločenstvo, aby prežili nástrahy svojej profesie a nestratili po rokoch praxe ideály, ktoré ich kedysi motivovali rozhodnúť sa pre medicínu.

S pediatričkami Máriou Ševcovou a Veronikou Kočíšovou sme sa rozprávali o tom, ako ich spoločenstvo lekárov zachraňuje pred vyhorením, o malých zmenách, ktoré priniesli veľký efekt ich pacientom, a o mentálnej podpore lekárov, ktorá v našom zdravotníctve dlhodobo absentuje.

Ako prežívate obdobie pandémie ako lekárky?

Veronika: Pracujem v pediatickej ambulancii a vnímam únavu ľudí. Preto sa snažím pracovať s nimi s väčším pochopením, ako som mala predtým. V minulosti som bola zásadovejšia a možno vnútorne nervóznejšia, ľudia chodia v tom prvom kontakte po všakovaké potvrdenia podľa nariadení, ktoré sa stále menia, a ja som si uvedomila, že musím minimalizovať napätie. Rozhodla som sa byť chápavejšia, keď odo mňa niečo žiadajú a nie je to nad rámec medicínskeho pochopenia, tak sa im snažím vyhovieť.

Mária: Po roku sme s pandemiou celkovo zžití, máme už aj skúsenosť a stres nie je až taký veľký ako pri prvej vlne, keď sme vôbec nevedeli, do čoho ideme. Pracujem v rámci pediatrického oddelenia v nemocnici a zároveň aj v ambulancii. Na oddelení sme si museli vytvoriť akúsi covidjednotku, sadrokartónom sme si predelili miestnosti a vytvorili čisto covidovú časť. V ambulancii sme zaviedli pravidlá, ktorých cieľom je,

aby v jednej chvíli nesedelo v čakárni spolu veľa ľudí. Čo sa týka vzťahov medzi lekármi na oddelení, vnímam ich dokonca ako lepšie, pandémia nás viac spojila.

Medicína je oblasť, kde má každý svoju špecializáciu a v nej sa zdokonaľuje. Vy ste vytvorili spolu s ďalšími spoločenstvo zdravotníkov na východe Slovenska, ktoré tieto špecializácie presahuje. Ako vzniklo?

Veronika: Sú to vyše dva roky, odkedy sme sa začali stretávať, ale potreba vznikla skôr. Ja si pamätám, že už prvé roky praxe po škole, keď príde medik do pracovného prostredia s veľkými ideálmi v altruistickom duchu, atmosféra v nemocniciach, od kolegov, je nečakaná, negatívna. A veľmi skoro vám z očí padnú ružové okuliare. Tiež sa mi to stalo, ale nechcela som sa nechať strhnúť lavínou nespokojných zdravotníkov. Povedala som si, že nechcem vyhovieť tak skoro a uvedomila som si, že sama to nezvládnem.

Boli sme na jednom zahraničnom workshope s kamarátkou lekárou, kde sme videli, že fungujú takéto spoločenstvá lekárov, tak sme si povedali: Prečo by to nemohlo byť aj u nás? Ale kým sme to zrealizovali, prešiel nejaký čas. Pred dvoma rokmi sa na Slovensko vrátila z Talianska skúsená lekárka, pediatrička Monika Zgolová. Prišla v čase, keď sme už boli mierne vyhorené a ona mala správny nadhľad, pokiaľ ide o medicínu, vďaka tomu, že pôsobila roky v zahraničí, mimo nášho zdravotníckeho systému.

Na našich prvých stretnutiach sme potrebovali počuť, o aké hodnoty sa oplatí bojovať, že sa nemáme vyčerpávať a bojovať so zle nastaveným systémom, ale skôr sa sústrediť na vzťah lekár a pacient. Ona nám dávala rady, ako nebyť v ambulancii policajtom, nepracovať v hneve, lebo by sa človek mohol pomýliť... tie rady sa mi zdali najprv utopistické, ale

keď som ich začala aplikovať do každodennej praxe, ukázalo sa, že sa veci začali skutočne meniť. Potom sme oslovili ďalších kamarátov, ktorí chceli robiť medicínu s ľudskou tvárou. Náš cieľ bol, aby sme sa podporili ľudsky, nielen profesionálne. My sme mali dosť svojich odborných kongresov.

Vaše spoločenstvo je skupina veriacich zdravotníkov? Išlo o to, aby ste sa povzbudzovali vo viere v oblasti medicíny?

Mária: My sme síce všetci veriaci, ale skôr ide o to, aby sme sa upriamili na medicínu, ktorej centrom je človek, a viem si úplne predstaviť, žeby medzi nami bol aj človek, ktorý veriaci nie je, ale chce robiť tento typ medicíny.

Teda nejde o modlitebné stretnutie lekárov? (Úsmev)

Veronika: (smiech) My prvú hodinu našich stretnutí nadávame na to, čo v našom zdravotníctve nefunguje, je to taký ventil. A potom hľadáme svetlé body a východiská.

Mária: Ventilujeme, lebo keď prídeš na stretnutie s maskou dokonalosti, tak sa neposunieš. Takže si otvorene hovoríme, čo nás štvie, ale neodchádzame domov s negatívnym pocitom. Snažíme sa hľadať riešenia, ako to robiť lepšie a vzájomne sa povzbudiť.

Cieľom vášho stretávania sa teda je naučiť sa mať vo vašej profesii človeka na prvom mieste...

Mária: Áno, aj. Hlavne je to však o výmene skúseností. Jedna z nás nám rozprávala, aké je dôležité, aby mal s nami pacient očný kontakt, keď vstúpi do ambulancie. Preto je podstatné, aby stolička nebola bokom a aby to nebolo tak, že sa ani nepozrieš na toho, kto vstúpi, lebo vypisuje papiere, hoci on tam už tri minúty sedí. Sú to malé veci, každému niečo dobré napadne, povie-me si to. Napríklad po tomto postre-

My si nečítame odbornú literatúru, ale hovoríme si o svojich skúsenostiach. A nikdy sme sa medzi sebou nehanbili priznať si aj svoje zlyhania.

hu sme si viacerí na druhý deň presunuli stôl v ambulancii tak, aby ten prvý očný kontakt s pacientom nastal. Má to teda konkrétny dosah na našu prácu.

Ked' chce mať človek pokoj od práce, hľadá si väčšinou okruh priateľov mimo nej. Prečo je pre vás podstatné, že vás spája zároveň odbornosť aj vzťahy?

Mária: Niekedy sa v medicíne dobre komunikuje v skupine, ktorá čelí podobným rozhodovaniam a tlakom. Vďaka tomu je človek do hĺbky pochopený aj z ľudskej stránky, nielen z odbornej, a vníma aj morálny kredit ľudí, o ktorých sa vie oprieť.

Veronika: My si nečítame odbornú literatúru, ale hovoríme o svojich skúsenostiach. A nikdy sme sa medzi sebou nehanbili priznať si aj svoje zlyhania, nie sme súťaživí a z tej úprimnosti, otvorenosti to ide potom hlbšie. Nie je to o tom byť s niekým na káve a povedať si, čo nové máš v práci, ale ide o hlboké veci, o ktoré sa vzájomne delíme.

Naša sila je aj v rôznorodosti, lebo sme tam ľudia charakterovo, profesijne aj vekovo odlišní. Sú tam medzi nami matky lekárske na materskej dovolenke, ďalšia, ktorá je akademičkou, zástupca primára alebo sekundárny lekár bez atestácie, lekárska na dôchodku, fyzioterapeut, zdravotná sestra... a práve to je obohacujúce.

Táto doba je dosť polarizujúca, láme sa to na témach, ako sú pandemické opatrenia či očkovanie. Vy ste ako skupina napísali svojmu širšiemu spoločenstvu leták a v týchto otázkach ste zaujali jasné stanovisko napríklad v prospech očkovania proti covidu. Prečo ste mali potrebu takto sa vyjadriť, hoci nie ste profesijnou organizáciou?

Mária: V práci som vnímala, že lekári v otázke očkovania mali jas-

no, ale napríklad časť stredného personálu mala s očkovaním problém a stálo nás veľa síl vysvetľovať potrebu očkovania. Rovnako do ambulancie prichádzali pacienti s veľkými obavami. Vnímala som, že ľudia majú informácie z rôznych, aj pochybných zdrojov a je potrebné tomu čeliť. Najprv sme urobili leták o samotnom koronavíruse, akýsi manuál pre telo a dušu. Najprv sa mi zdalo, že predsa každý vie, akú liečbu si má nasadiť na ľahký covid, ale situácia sa zmenila, keď jedna z nás mala osobnú skúsenosť s covidom. Zrazu sme to videli inak.

Ako inak?

Veronika: Zrazu, keď sami prekonáte covid, pochopíte, že aj zdanlivo banálne rady vám v priebehu ochorenia vedú výrazne pomôcť. Ľudia nás žiadali o radu a hoci to nie je cieľ našich stretnutí, urobili sme nadprácu a pomohli sme aspoň takto. Nešlo o oficiálne odporúčanie, skôr len pomoc pre našich známych a širší okruh kamarátov, ktorí nám dôverovali.

Vnímate aj to, že medzi veriaci-mi sú ľudia, ktorí majú strach z očkovania a odmietajú ho aj pre nejaké ideologické dôvody?

Veronika: Vnímam to s rešpektom. Mám kamarátky, ktoré majú problém aj s bežným očkovaním detí a rovnako pristupujú aj k očkovaniu proti covidu. Snažím sa im nedávať nevyžiadané rady, osvedčilo sa mi, že to nemá efekt. S rodičkami v ambulancii som si vyskúšala, že ak vznikne vzťah dôvery, naskytne sa šanca nastoliť aj otvorenejší dialóg. Vnímam to tak, že na Slovensku nie je až taká výrazná anti-očkovacia klíma. Úprimne som sa bála, že bude väčšia.

Mária: Vo svojom okruhu nemám ľudí, ktorí by boli otvorene proti očkovaniu proti covidu. Nakoniec aj tá časť stredného personálu,

Pediatricky A. Rosolanková (vľavo) a M. Ševcová na svojom pracovisku v Prešove

My sme normálni doktori a pracujeme na základe medicíny založenej na dôkazoch a na základe štandardných postupov, ale naše spoločenstvo má iný zámer – že si pomôžeme navzájom.

ktorá u nás v práci vyhlasovala, že sa rýchlokvacnou vakcínou nikdy nedá zaočkovať, je už dnes z veľkej časti zaočkovaná. Keď ľudia vidia, že už je množstvo ľudí zaočkovaných a všetci to zvládli, strach povie. Koniec koncov aj cirkvi vydali stanovisko, že sú za očkovanie, sám pápež František sa dal zaočkovať. Niekedy si ľudia zo strachu vymyslia svoje teórie, aby mali v úvodzovkách logický argument proti. Napísali sme preto aj informačný leták k očkovaniu, ktorý šiel do nášho širšieho spoločenstva.

Predpokladám, že v medicíne tiež vládnu konkurencia, karietizmus a široké lakte. V tomto duchu ide vaše spoločenstvo proti prúdu, keď sa vzájomne podporujete aj odborne.

Mária: My sme normálni doktori a pracujeme na základe medicíny založenej na dôkazoch a na základe

štandardných postupov, ale naše spoločenstvo má iný zámer – že si pomôžeme navzájom, keď nás práca ťahá dole a máme jej plné zuby. Primárne naše spoločenstvo nie je o riešení medicínskych otázok, aj keď nepopieram, že som už nejedného pacienta konzultovala aj s lekármi z nášho spoločenstva.

Kde čerpáte zdroj formácie pre svoje stretnutia?

Veronika: Inšpirujeme sa pre osobné povzbudenie aj v myšlienkach evanjelia, ktoré ovplyvňuje naše každodenné konanie v práci. A tento rok sme si chceli čítať encykliku pápeža Františka *Fratelli tutti*. Ale tú najväčšiu hodnotu pre mňa majú naše skúsenosti, ktoré si rozprávame.

Majú v našom zdravotníctve lekári oporu, pokiaľ ide o systémové riešenie ich duševného zdravia?

Vy ste si našli alternatívu, aby ste nevyhoreli a udržali si ideály, pre ktoré ste si medicínu zvolili ako povolanie. Ako vnímate podporu lekárom v tejto oblasti?

Mária: Lekári nemajú žiadnu psychickú oporu zo strany systému. Nikto sa nezaujíma, ako sa má lekár a či to psychologicky zvláda. Môže si len budovať oporu vo svojom okolí, v rodine, v okruhu priateľov. Ale nič viac nemá. Našťastie, v našom spoločenstve máme psychiatričku, ktorá nás často varuje, že lekári majú tendenciu obetovať sa, lebo chcú dať pacientovi všetko, keď to chcú robiť dobre. Niekedy však hranice posúvame tam, kde to už nie je zdravé.

Sme nastavení na výkon, ale vďaka pohľadu psychiatričky si uvedomujeme, že aj my sme ľudia a musíme sa strážiť. Máme šťastie, že sme si našli oporu medzi ľuďmi, ktorí rozumejú, čím prechádzame.

Zuzana Hanusová

Talianka, ktorá pracuje na covidovom oddelení: Vzťahy nezastavia ani skafandre

„Uvedomila som si, že skafander môže byť úkryt alebo zábrana, alebo môžem budovať vzťah napriek tomu, že ho mám na sebe. A oni nakoniec naše vnútorné nastavenie vycítia (...) Pápež radí klásť si každý večer otázky a jedna z nich sa týka toho, komu som dnes pomohol. V tejto dobe je to pre mňa motivácia vstať ráno z postele,“ hovorí Eliana Becottová o svojej práci v krízovom prostredí.

Čo je náplňou práce fyzioterapeuta, ktorý chodí na covidové oddelenie?

Som zamestnaná v nemocnici a keďže sa u nás otvorilo covidové oddelenie, my fyzioterapeuti tam chodíme rehabilitovať s ľuďmi, ktorí u nás ležia. Samozrejme, len s tými, ktorí majú indikáciu na rehabilitáciu, lebo nie každý môže cvičiť.

Predstavujem si ľudí na covidovom oddelení, ktorí zrejme na tom nie sú dobre, potrebujú kyslík. Ako je možné s nimi rehabilitovať?

Máme dve oddelenia. Na jednom sú ľudia, ktorí majú ľahší priebeh, dostávajú kyslík len občas, takže sa im dýcha. Dostali sa k nám napríklad preto, lebo boli hospitalizovaní s iným ochorením, ale v nemocnici sa nakazili covidom. Preložili ich na covidové oddelenie, aby nenakazili ostatných pacientov. Keď je ich stav už stabilizovaný, môžeme rehabilitovať, pomôžeme im sadnúť si alebo sa postaviť, ukazujeme im dýchacie cvičenia. Ale sú veľmi slabí, len postupne naberajú nové sily. Ak majú iné ochorenia, cvičíme s nimi najmä kvôli tej prvej cho-

robe, pre ktorú k nám prišli, ale aj pre zlepšenie následkov covidu.

S pacientami na ARO cvičíme pasívne, robíme prevenciu dekubitov, polohujeme pacienta, snažíme sa, aby nestuhol, preto pasívne pohybujeme končatinami, robíme dýchaciu gymnastiku.

Môže cvičenie, ktoré robíte, prispieť aj k zlepšeniu priebehu covidu?

Neviem, či na to niekto vie dať vedecky presnú odpoveď. Ale určite im pomôže starostlivosť, teda, že niekto k pacientom príde, zaujíma sa o ich stav. Je to oddelenie, kde je človek úplne sám, nikto z príbuzných nemôže prísť na návštevu. Jedine sestrička alebo lekár sa prídu občas pozrieť, ako sa pacienti majú, ale len narýchlo, lebo nemajú čas. Keď prideme my, vieme sa porozprávať s pacientom, polohovať ho, snažíme sa ho posadiť. Určite aj dotyk urobí svoje na psychiku človeka. Aj pomalé rozchýbanie tela pomáha stavu pacienta. Zlepšenia deň za dňom im dávajú nádej.

Najmä starší ľudia nad osemdesiat rokov majú problém byť v nemocnici, zrazu prišli o všetky sily, nevedia si už ani predstaviť, ako sa vrátia domov. Každý krôčik je pre nich dôležitý. Dnes som riešila jednu deväťdesiatročnú pani, ktorej hlavný problém bol v tom, že nevedela komunikovať so svojím synom cez telefón. Čiže najprv som s ňou pochodila a potom som jej vysvetlila, ako funguje mobil, aby mohla zavolať. Čiže časť našej práce je ľudský prístup, ktorý im veľmi chýba. Pri covede zohráva veľkú úlohu aj psychika.

Ako to vyzerá na covidovom oddelení dnes?

Kapacity máme plné. Na oddelení, kde sú stabilizovaní pacienti, je veľká fluktuácia, a ak už nie sú infekční, idú domov alebo na iné oddelenia. Keď sa však vyprázdni ne-

Vieme sa porozprávať s pacientom, polohovať ho, snažíme sa ho posadiť. Určite aj dotyk urobí svoje na psychiku človeka.

*Vždy sa pýtam,
čo môžem
urobiť, aby som
im stav uľahčila.*

jaké miesto, hneď sa opäť naplní. V druhej časti ARO nie je takmer nič voľné. A keď sa tam uvoľní posteľ, je to veľmi pravdepodobne aj preto, že pacient zomrel. Toto je realita týchto dní. Jeden zo štyroch na tomto oddelení prežije. Prekvapuje ma, že sú tam aj ľudia okolo šesťdesiat rokov a potom vyššie. Sú to pre mňa tvrdé, ale aj krásne skúsenosti. Niekedy prídem a vidím už len prázdnu posteľ po človeku, s ktorým som deň predtým cvičila. Ale potom napríklad vidím aj progres u panej, ktorá bola v umelom spánku a dýchali za ňu prístroje, hýbala som jej pasívne rukami a nohami, aby nestuhla a ona sa postupne zlepšila tak, že sa zobudila, mohla sama dýchať a mohli jej vysadiť lieky, ktoré ju držali v umelom spánku. Dnes normálne komunikujeme a už vládze sedieť aj pätnásť minút. Toto sú víťazstvá a radosť celého oddelenia, keď naša spoločná práca pomôže pacientovi vrátiť sa do života.

Časté stretnutia so smrťou, nepohodlie práce v skafandroch... nezaťažuje vám to psychiku?

Určite to vplýva na psychiku. Ľudia, čo pracujú v nemocnici, lekári, sestričky, terapeuti, rátajú s tým, že sa so smrťou stretnú. Smrť je v našej profesii prítomná. Je pravda, že teraz je smrti okolo nás oveľa viac. Človek má tendenciu si aj zvyknúť na niečo, čo trvá dlhšie. Je to možno tvrdo povedané, ale je to tak. Prvý deň, keď som si dávala skafander a zažila som realitu, nebolo mi všetko jedno. Potom však príde druhá fáza a veci sa zautomatizujú. Keď pracujem tri či štyri týždne v jednom kuse, musím si vedome dať pozor a aspoň na deň vypnúť, ísť von do prírody, zmeniť myšlienky. Musím hľadať rovnováhu.

Stáva sa vám, že idete z covidového oddelenia s plačom?

To nie. Nie sme pánmi života a je potrebné to prijať. Mám pocit, že

všetci urobili pre záchranu tých ľudí všetko, čo mohli. Niekedy mi príde úzko, keď vidím, ako ľudia lapajú po dychu, ale nemôžem si to pripúšťať, lebo by som to nemohla robiť. Skôr sa vždy pýtam, čo môžem urobiť, aby som im stav uľahčila. Odborná stránka je teda na prvom mieste.

Samozrejme, vstupujeme s tými ľuďmi aj do vzťahu. Napríklad jedna babička bola veľmi osamotená, deti nemala v meste, bola bez mobilu. Pochopila som, že pre ňu bude najväčšou pomocou, keď jej dám nádej. Všetci sme v skafandroch, tak nás vnímala všetkých rovnako. Postupne ma však začala poznávať podľa hlasu. Hoci na začiatku bola smutná, postupne vždy, keď ma počula, začala rozprávať a usmievať sa. Pre mňa je toto veľká vec, keď niekomu vyčarím úsmev na tvári, znamená to, že má nádej. Táto babička včera plakala, keď sme jej oznámili, že už ide preč z covidového oddelenia a ona si už u nás zvykla. Nechcela odísť (úsmev). Pochopila som, že vzťahy nezastavia ani skafandre.

Skafander z vás zdravotníkov robí anonymné bytosti. Človek by si aj mohol povedať, že je to jedno, keď ho pacienti nerozoznajú... Mohli by ste sa schovať za svoj skafander.

Keď prídem k pacientovi, on naozaj nerozlišuje, či som lekárka, sestrička alebo terapeutka, hoci sa im predstavujeme. No niektorí pacienti sú v tej bolesti takí vnímaví, že nás rozlišujú podľa hlasu a podľa očí. Uvedomila som si, že skafander môže byť úkryt alebo zábrana, alebo môžem budovať vzťah napriek tomu, že ho mám na sebe. A oni nakoniec naše vnútorné nastavenie vycítia.

Čo je váš zdroj energie, aby ste ráno vstali a išli opäť na covidové oddelenie?

Dve veci. Mám veľmi rada svoju prácu. Lebo keď nemáš rád svoju prácu, nemôžeš niečo také robiť. A dru-

há vec je môj vzťah s Bohom, lebo som kresťanka. Každý deň sa dohodneme, že tam idem s ním.

Veľmi mi v poslednom období prichádza na rozum nová encyklika pápeža Františka *Fratelli tutti*, v ktorej rozoberá príbeh milosrdného Samaritána. Pápež radí klásť si každý večer otázky a jedna z nich sa týka toho, komu som dnes pomohol. V tejto dobe je to pre mňa motivácia vstať ráno z postele. Ako sa priblížiť ľuďom nielen duchovne, ale aj konkrétne, čo môžem urobiť pre pacienta, ktorého mám pred sebou. Ale vidím, že to robia všetci zdravotníci, každý podľa toho, v čo verí. Snažím sa vytiahnuť z každého človeka to najlepšie, čo je v ňom.

Ako ľudia reagujú na to, že ste Talianka a pracujete v slovenskej nemocnici?

Obyčajne si myslia, že som z Ukrajiny (smiech). Keď poviem, že som Talianka, sú milo prekvapení, že zo Západu som prišla pomáhať sem a že som sa naučila jazyk. Chvália ma za slovenčinu.

To, že ste na Slovensku, je aj súčasťou vášho povolania, zasvätenej fokolarinky. Pretína sa toto povolanie nejako s vašou prácou?

Ľudia sa čudujú, že som išla proti prúdu. Lebo obyčajne sa chodí pracovať z Východu na Západ. Pýtajú sa ma, či sa mi to finančne oplatí. Odpovedám, že v živote sú aj iné motivácie ako peniaze. A väčšinou to ľudia pochopia. Niektorí idú ďalej a pýtajú sa, prečo som tu. Podľa vzťahu niekedy poviem hlbšie, že som prišla pre službu v jednom cirkevnom spoločenstve.

Ako fyzioterapeutka som pracovala už v Taliansku, bolo teda prirodzené, že aj na Slovensku sa zamestnám v tejto oblasti. Ako sa covidová kríza prehlbovala a začali sa otvárať covidové oddelenia, bola to pre mňa silná skúsenosť. Naša práca je taká, že musíme byť veľmi blíz-

ko ľuďom, preto boli aj obavy, či sa nenakazím. Musela som si položiť aj otázku, čo ak budem pozitívna. Je dobré nastaviť si vnútri tieto otázky a byť pripravený, že ak sa nakazím, priebeh nemusí byť dobrý. Byť k sebe úprimný. Povedala som si, čo bude, to bude. Aj keby som mala zomrieť, ja chcem pomáhať. A strach odišiel. Akosi zázračne sa mi nákaza vyhýbala, hoci niektoré moje kolegyne ochoreli. Pomáhala mi to vidieť veci reálne, ale pozitívne.

Nehrozí kresťanom, možno ešte viac zasväteným osobám v pomáhajúcich profesiách, takzvaný „spasiteľský“ syndróm? Snaha neustále evanjelizovať a obracať ľudí, ktorým reálne hrozí smrť?

Úprimne, nikdy som nemala túžbu evanjelizovať slovami v snahe, aby niekto konvertoval. Keď pracujem, tak pracujem. Samozrejme, som kresťanka, ale to je na pozadí mojej profesie, ide o súčasť mojej osobnosti. Najviac, čo môžem urobiť, je milovať, byť blízko ľuďom a urobiť, čo je v mojich silách, aby sa cítili lepšie. Cítim veľký rešpekt k slobode jednotlivca.

Veľakrát sa mi stalo, že pacient mi zveril nejakú svoju ťažkú situáciu alebo ma prosil, či sa zaňho môžem modliť. A tam, samozrejme, poviem áno. Večer sa modlím za svojich pacientov a verím, že Boh koná. Snažím sa svoje kresťanstvo dávať cez svoje skutky, aby ľudia cez mňa mohli cítiť, že Boh je im na blízku. Niektorí sa aj pýtajú, či som veriaca, lebo že som iná, a vtedy poviem, čo je zdrojom môjho života. A mnohí sú prekvapení, že niekto si dnes ešte volí duchovné povolanie v civile.

Dodnes máme v hlave obrazy z okolia Milána, kamióny, ktoré prevážali stovky truhliel na cintorín, zavreté mestá. Pred rokom ste to prežívali so svojím národom, nechytá vás úzkosť, keď vi-

díte, že dnes sa podobný scenár opakuje u nás?

Aj áno. Prvú vlnu som prežívala s Talianmi veľmi intenzívne, mala som strach o svojich blízkych, nikto nevedel, aký to bude mať vývoj. Keď som videla, že na Slovensku sa opakuje to isté, prišli veľké obavy. Je jasné, že ako ľudstvo nie sme vôbec silní, prišiel jeden vírus a všetci sme na kolenách. Každý deň sa modlím, aby sa to už skončilo. Nevie, kedy sa to stane, ale asi to bude mať na ľudstvo veľký dosah a zmení nás to. Trvá to už dlho, ale mám nádej, že niečo dobré nás čaká a že sa z toho niečo naučíme.

Existujú z pohľadu fyzioterapeutky nejaké rady, ktoré by mohli pomôcť ľuďom po cove, aby opäť nabrali silu?

Je to veľmi náročné, lebo covid naozaj zoberie silu. Napriek tomu je potrebné nezostávať v posteli, keď to stav dovoľí. Je potrebné nájsť motiváciu aspoň sa posadiť, potom sa postaviť a prejsť kúsok, krok za krokom, každý deň trochu. Telo napovie, čo môže a čo nie. Pomáhajú dychové cvičenia, hoci tie nie sú vhodné v akútnej fáze. Cvičenie nádych – ruka hore, výdych – ruka dole, rozhybať ruky je dôležité, lebo to pomáha rozšíriť hrudný kôš. To môže urobiť každý aj doma.

Talianka Eliana Becottová prišla na Slovensko pred ôsmimi rokmi, dôvodom bolo jej duchovné zasvätenie v medzinárodnom Hnutí fokoláre, ktorého je súčasťou. Pôsobí ako fyzioterapeutka v Univerzitnej nemocnici s poliklinikou Milosrdní bratia v Bratislave. Odtedy otvorili covidové oddelenie, pracuje pravidelne aj s nakazenými pacientmi, ktorých tam chodí rehabilitovať, aby im nestuhli svaly.

Chiara Lubichová

Nástroje kolektívnej spirituality

*Nič na svete
nevzdáva Bohu
väčšiu chválu
a neukazuje, ako
je chválený, než
pokorná a brat-
ská výmena
duchovných
darov.*

Brat

V živote spoločenstva poznáme i samotu a mlčanie preto, aby sme mohli dobre načúvať Božiemu hlasu vo svojom srdci a uskutočňovať Kristovu výzvu uzavrieť sa k modlitbe vo svojej izbe a ponoriť sa do spolenia s Bohom tak, ako to robil On na hore; a tiež preto, aby sme sa vyhýbali neužitočným slovám. Pred druhými utekáme vtedy, keď nás vedú k hriechu, ale obvykle bratov prijímame a v bratovi, v každom bratovi, milujeme Krista, ktorý v ňom môže žiť alebo sa znovu zrodiť i vďaka nami poskytnutej pomoci. Chceme sa s bratmi zjednocovať v Ježišovom mene, aby sme mali zarúčenú jeho prítomnosť medzi nami (porov. Mt 18, 20).

V individuálnych spiritualitách sa nachádzame akoby v nádhernej záhrade (v Cirkvi), kde pozorujeme a obdivujeme predovšetkým jeden kvet – Božiu prítomnosť v nás. V kolektívnej spiritualite milujeme a obdivujeme všetky kvety záhrady a každú Kristovu prítomnosť v ľudoch. Milujeme ju ako svoju vlastnú.

Keďže naša cesta nie je a nemôže byť výhradne „komunitárna“ a je rovnako plne osobná (musíme si uvedomiť, že pred Boží súd predstúpime sami), je našou všeobecnou skúsenosťou, že keď sa ocitneme sami, potom ako sme milovali bratov, nachádzame v duši spojenie s Bohom. Vtedy stačí, aby sme vzali do rúk knihu, začali meditovať, a on sa chce s nami v našom vnútri rozprávať.

Môžeme teda povedať, že ten, čo ide k bratovi správnym evanjeliovým spôsobom, to znamená, že miluje, ako nás to evanjelium učí, skončí tým, že je viac Kristom a viac človekom.

Slovo

Keďže sa snažíme byť zjednotení s bratmi, milujeme zvláštnym spôsobom slovo, ktoré je prostriedkom komunikácie.

V Hnutí fokoláre sa hovorí o „zjednocovaní sa“ s bratmi pomocou „techniky jednoty“, až kým brat alebo bratia nie sú plne presvedčení, že sú milovaní, a kým nenájdu aj oni odvahu k láske a sami nevstúpia do života spoločenstva.

Zodpovední hovoria s ostatnými členmi v osobných rozhovoroch, aby sa presvedčili, že sú vytrvalí v živote dokonalosti (kto nejde dopredu, ide dozadu), a aby im dali svetlo, radu a poučenie. Vďaka tomu, že sa vždy a úplne zbavia sami seba, môžu očakávať, že im Duch Svätý vnukne správne slovo pre daného človeka a pre danú chvíľu.

V jednotlivých spoločenstvách sa navzájom odovzdávajú osobné skúsenosti s uskutočňovaním Slova života alebo so svojím duchovným životom s vedomím toho, že oheň, ktorý sa nešíri, uhasne, a že osobné svedectvo má veľkú duchovnú hodnotu. Krásne vysvetlenie k tomu podáva sv. Vavrinec Giustiniani, ktorý hovorí: „Nič na svete nevzdáva Bohu väčšiu chválu a neukazuje, ako je chválený, než pokorná a bratská výmena duchovných darov. Práve takáto výmena prospieva láske, ktorá nemôže rozkvitať osamote... Je... Pánovým príkazom túto cnosť stále uplatňovať slovom aj skutkom v prospech našich bratov. Preto teda tí, ktorí nechcú narušovať jeho zákon a byť súdení ako duše, ktoré nedbajú o spásu bratov, tí, ktorí dostali nebeské milosti, nech sa všemožne snažia odovzdávať ostatným nebeské dary, ktoré im boli dané, a pre-

dovšetkým tie, ktoré môžu pomáhať na ceste k dokonalosti.“

„Hodinou pravdy“ sa nazýva chvíľa, pri ktorej si bratia vzájomne pomáhajú tým, že si hovoria svoje negatívne i pozitívne pozorovania, aby sa spoločne stávali svätými.

Rozprávame na veľkých alebo malých stretnutiach, aby sme udržali zapálený oheň Božej lásky, a aby tak boli dosiahnuté ciele Máriinho diela.

Tam, kde sa nehovorí, tam sa píše. Píšeme listy, články, knihy, denníky preto, aby Božie kráľovstvo postupovalo v srdciach. Použí vame všetky moderné komunikačné prostriedky.

Ale zakaždým, aj keď inokedy rozprávame alebo píšeme, musí to byť nebeská reč zameraná na nadprirodzený život podľa napomenutia sv. Pavla: „Usilujte o to, čo pochádza zhora... Na to myslíte, čo pochádza zhora, nie na to, čo je na zemi“ (Kol 3, 1-2).

Všetko, čo nie je v súlade s touto líniou, je potrebné s rozhodnosťou umŕtviť.

Z talianskeho originálu Una via nuova – la spiritualità dell'unità, Rím 2002. Vydalo nakladateľstvo Nové mesto, Praha 2005. Slovenský preklad vyjde tohto roku vo Vydavateľstve Nové mesto.

Odovzdávanie skúseností so slovom života

Kolegamento,
Rocca di Papa 27. októbra 1994

Najdrahší,

v minulých myšlienkach kolegamenta sme hlbšie prenikli a žili s väčším nasadením prvé dva „nástroje“ našej kolektívnej spirituality – „pakt“ a „zdieľanie duše“.

Dnes budeme hovoriť o „odovzdávaní si skúseností so slovom života“ (i s myšlienkou kolegamenta, ktorá ho zvyčajne zhrňa). Tento

bod si však netreba mýliť so „spoločenstvom duší“, ktoré som opísala minule, lebo je to samostatná skutočnosť, ktorá pochádza, ako viete, z prvých dní života hnutia.

Slovo života má pre nás skutočne zásadný význam. Naše Dieło sa zrodilo jeho vteľovaním.

Radikálne žité slovo v nás formuje Krista.

Okrem toho je slovo pre nás veľmi dôležité preto, že vďaka nemu sa stále viac stávajú našimi tie veľké pravidlá (takto sme vždy už od prvých čias chápali evanjelium), z ktorých vznikla naša spiritualita. Z evanjelia si totiž určite osvojujeme slová, ktoré sa týkajú lásky, ale aj tie, s ktorými sú spojené aj ďalšie cnosti, ktoré sme povolaní žiť, pretože to vyžadujú naše Stanovy: vieru, nádej, miernosť, spravodlivosť, pevnosť, opatrnosť, trpezlivosť, čistota, pokora, tichosť, zbožnosť, poslušnosť, chudoba, milosrdenstvo atď.

Je teda veľmi dôležité žiť slovo. Len toto však nestačí.

My sme povolaní dávať do spoločného naše skúsenosti so slovom. Prečo? Lebo Pán chce, aby sme takto žili našu kolektívnu spiritualitu, a nežiť toto spoločenstvo je vážne zanedbanie dobra.

Svätí neváhajú pripisovať tento priestupok nepriateľovi ľudí, diablu.

Sv. Ignác z Loyoly v jednom zo svojich listov hovorí o falošnej pokore – diablovej zbrani, ktorou škodí ľuďom. Hovorí: „Keď vidí Božieho služobníka, takého dobrého a pokorného, ktorý si myslí, že je celkom neužitočný, (...) vnukne mu, že ak bude hovoriť o nejakej milosti (akou je napríklad svetlo, ktoré pochádza zo žitého slova, dodávame my), ak by hovoril o nejakej milosti, ktorú mu dal Boh, náš Pán – o skutkoch milosrdenstva, o predsavzatí alebo o túžbach – hreší istým druhom márnivosti, pretože rozpráva na svoju oslavu.

Preto sa snaží nehovoriť o dobrodeniach, ktorých sa mu dostalo od Pána, čím bráni zrodu nových plodov v druhých i v ňom samom, pretože spomienka na dobrodenia vždy napomáha ešte väčším veciam.“¹

Ja by som ešte dodala, že niekedy sa nedelíme o skúsenosti so slovom života z lenivosti alebo preto, že sme strhnutí falošnou aktivitou, a máme teda snahu hľadiť skôr von, než do vnútra.

Nie! Musíme zostať verní našim povinnostiam, musíme sa vždy, keď je to Božia vôľa (a toto teraz stanovujeme pre všetky povolania v Diele), chopiť sa tohto ďalšieho nástroja našej kolektívnej spirituality.

Zatiaľ sa v posledných dňoch mesiaca októbra živme slovom, ktoré hovorí: „... Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej sily!“ (Mk 12, 30)

Je nádherné! Pripomína nám, koho sme si zvolili na začiatku nášho obrátenia a pozýva nás milovať ho celým naším bytím a pre neho samého. My sa totiž často náhlime a v snahe milovať Boha sa vrháme milovať jeho vôľu: plniť si naše úlohy, milovať blížnych atď. Toto nás však môže do viesť k tomu, že našu lásku obmedzíme len na horizontálny rozmer.

Ak plnenie Božej vôle je zárukou našej lásky k Bohu, neznamená to, že ho nemáme milovať, klaňať sa mu, chváliť ho pre neho samého aj vo chvíľach neurčených priamo na modlitbu.

A potom hovorte svoje skúsenosti. Skúste tak urobiť ešte dnes.

Chiara

¹ Listy, list z 18. 6. 1537, s. 725–726 v *Gli scritti di Ignazio di Loyola*, UTET, Torino 1977

Slovo života

máj 2021

„Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“ (1 Jn 4, 16)

„Boh je láska“: ide o najžiarivejšie označenie Boha vo Svätom písme. Objavuje sa len dvakrát a práve v texte tohto listu a či exhortácie, ktorý nadväzuje na štvrté evanjelium. Veď autorom je učeník, ktorý dosvedčuje duchovnú tradíciu apoštola Jána. Koncom prvého storočia píše istému kresťanskému spoločenstvu, ktoré už, žiaľ, muselo čeliť jednej z najbolestnejších skúšok, pretože tam vznikala rozkoly a rozdelenie tak v oblasti viery, ako aj svedectva.

Boh je láska: on ako Trojica žije sám v sebe plnosť spoločenstva a hojne túto svoju lásku rozlieva na svoje stvorenia. Tým, ktorí ju prijímajú, dáva moc stať sa Božími deťmi¹, s jeho vlastnou DNA a schopnosťou milovať. A jeho láska, ktorá oslobodzuje od všetkého strachu a plachosti, je zadarmo.²

Potom sa totiž naplní príslub vzájomného spoločenstva: my v Bohu a Boh v nás. Potrebné je však „zostať“ v rovnako aktívnej, dynamickej a tvorivej láske. Preto sú Ježišovi učeníci povolaní mať vzájomnú lásku, dávať život či podeliť sa o majetok s kýmkoľvek, kto je v núdzi. Touto láskou zostáva spoločenstvo zjednotené, prorocké a verné.

„Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“

Je to silný a jasný odkaz aj pre nás, dnes. Veď často cítime, ako nás unášajú nepredvídateľné a ťažko ovládateľné udalosti, či už momen-

tálna pandémie, alebo ďalšie osobné alebo spoločenské tragédie. Zostávame zmätení a vystrašení, mávame silné pokušenie uzavrieť sa do seba a namiesto mostov, čo umožňujú stretnutia, budujeme obranné múry pred tými, ktorí by mohli ohroziť naše istoty.

Ako je možné za takýchto okolností naďalej veriť v Božiu lásku? Je možné naďalej milovať?

Keď sa Libanončanka Josian dozvedela o ničivom výbuchu v bejrútskom prístave v auguste 2020, bola ďaleko od svojej vlasti. Skupinke, v ktorej spoločne žijú podľa slova života, sa zdôverila: „V srdci som cítila bolesť, hnev, úzkosť, smútok aj zmätok. Nebola som schopná potlačiť otázku: Nestačí to všetko, čo Libanon doteraz prežil? Premýšľala som o našej štvrti, kde som sa narodila a vyrástla. Zrovnalo ju so zemou. Mám pred očami príbuzných a priateľov, čo zahynuli, boli zranení alebo museli odísť; domy, školy, nemocnice, všetko to som veľmi dobre poznala, no dnes sú v troskách.“

Snažila som sa udržiavať kontakt s mamou a so súrodencami. Reagovala som na množstvo správ od ľudí, v ktorých prejavovali spolupatričnosť, súcit, pridávali modlitbu. Všetko som to vnímala ako hlbokú otvorenú ranu. Chcela som veriť a VERÍM, že všetky tieto stretnutia s trpiacimi sú výzvou, aby odpovedali láskou, ktorú Boh vložil do našich srdiec. Okrem slz som však zazrela v mnohých, neraz mladých Libanončanoch aj svetlo. Zdvihli sa, videli, čo je okolo nich, a začali pomáhať tým, čo to potrebovali. Pocítila som nádej, že existujú aj mladí ľudia, ktorí sa chcú vážne zapojiť do politiky, le-

bo sú presvedčení, že riešením je cesta skutočného dialógu a harmónie, keď si uvedomíme – lebo je to pravda –, že sme bratia.“

„Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“

Cennú radu, ako žiť podľa tohto slova z evanjelia, nám ponúka Chiara Lubichová: „Už nie je možné oddeľovať kríž od slávy, nie je možné oddeľovať Ukrižovaného od Zmŕtvychvstaleho. Sú to dva aspekty toho istého tajomstva Boha, ktorý je Láska.³ (...) Keď prinesieme dar, snažme sa na to viac nemyslieť, ale plniť to, čo od nás chce Boh, tam, kde sme: (...) snažme sa milovať druhých, blížnych okolo seba. Ak tak budeme robiť, pობадáme neobyčajný a neočakávaný dôsledok: našu dušu zaplaví pokoj, láska aj rýdza radosť a jas. (...) Obohatení o túto skúsenosť budeme schopní účinnejšie pomáhať svojim bratom aj cez slzy dospieť k radosti a ďalej premieňať ich súženie na pokoj. Tak sa pre mnohých staneme nástrojmi radosť a šťastia, toho šťastia, po ktorom túži každé ľudské srdce.“⁴

Letizia Magriová

¹ Porov.: Jn 1, 12; 1 Jn 3, 1.

² Porov.: 1 Jn 4, 18.

³ Porov.: 1 Jn 4, 10.

⁴ Chiara Lubich, *Parola di Vita gennaio 1984*, tamtiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Rím 2017), s. 279–281.

Slovo života

jún 2021

**„Nie každý, kto mi hovorí:
,Pane, Pane,‘ vojde do nebeského
kráľovstva, ale iba ten, kto plní
vôľu môjho Otca, ktorý je na ne-
besiach.“ (Mt 7, 21)**

Táto veta z Matúšovho evanjelia je súčasťou záverečnej časti známej reči na vrchu. Po zvestovaní blahoslavenstiev v nej Ježiš pozýva svojich poslucháčov uvedomiť si láskyplnú Božiu blízkosť a usmerňuje ich, ako sa v dôsledku toho správať, čiže objaviť v Božej vôli najpriamejšiu cestu na dosiahnutie plného spoločenstva s ním v jeho kráľovstve.

**„Nie každý, kto mi hovorí:
,Pane, Pane,‘ vojde do nebeského
kráľovstva, ale iba ten, kto plní
vôľu môjho Otca, ktorý je na ne-
besiach.“**

Ale čo je vôľa Božia? Ako ju môžeme poznať?

Chiara Lubichová sa takto podelila o svoj objav: „(...) Božia vôľa je Božím hlasom, ktorý sa nám nepretržite prihovára a pobáda nás. Je to vlákno, či lepšie, zlatá niť tkáča, z ktorej je utkaný celý náš život, pozemský aj ten potom. Božia vôľa vyjadruje spôsob, ktorým nám Boh prejavuje svoju lásku, tá si však vyžaduje odpoveď, potom Boh môže konať v našom živote svoje divy. Božia vôľa je to, čím máme byť, naše skutočné bytie, naša plná realizácia. (...) Opakujme si teda každú chvíľu, pred každou Božou vôľou, či už bolestnou, radostnou alebo indiferentnou: „Staň sa.“ (...) Zistíme, že tieto dve jednoduché slová sa stanú silným impulzom, akoby odrazovým mostíkom, aby sme konali s láskou, dô-

kladne a s plným zaujatím práve to, čo máme robiť. (...) Takto budeme krok za krokom v každom okamihu skladať jedinečnú, neopakovateľnú mozaiku svojho života, tak ako bola od večnosti v Pánovom zámere s každým z nás. Bohu venujeme len pekné, významné alebo nesmierne veci, v ktorých aj tá najmenšia čiastočka, ako jeden skutok lásky, má zmysel a žiari, podobne ako aj tie najmenšie rôznofarebné kvietky majú svoje opodstatnenie v bezhraničnej krásе prírody.“¹

**„Nie každý, kto mi hovorí:
,Pane, Pane,‘ vojde do nebeského
kráľovstva, ale iba ten, kto plní
vôľu môjho Otca, ktorý je na ne-
besiach.“**

Podľa Matúšovho evanjelia je pre kresťana v pravom zmysle slova zákonom milosrdenstvo, lebo milosrdenstvo vedie k plnosti každej formy uctievania a lásky k Pánovi.

Toto slovo nám pomáha, aby sa náš dozaista osobný a vnútorný vzťah s Bohom otvoril konkrétnymi skutkami bratskému rozmeru. Pobáda nás „vychádzať“ zo seba, aby sme druhým prinášali uzmiernenie a nádej.

Skupina mladých z Heidelbergu v Nemecku nám ponúka nasledujúcu skúsenosť: „Hľadali sme, ako dosiahnuť, aby aj naši priatelia zakúsili, že kľúčom ku šťastiu je darovanie sa druhým. Toto bol východiskový bod našej novej akcie s názvom: ‚Hodina šťastia‘. Základná myšlienka je veľmi jednoduchá: ide o to, aby sme aspoň na jednu hodinu mesačne urobili niekoho iného šťastným. Začínali sme pri osobách, u ktorých sa nám zdalo, že najviac po-

trebujú lásku, a všade, kde sme ponúkli svoju ochotu pomôcť, sa nám otvárali dvere dokorán. A tak sme napríklad chodili so staršími ľuďmi na invalidných vozíkoch do parku na prechádzky, do nemocnice hrať sa s deťmi alebo športovať s hendikepovanými. Boli nesmierne šťastní, ale tak ako to akcia sľubovala, my sme boli ešte šťastnejší! A čo na to naši priatelia, ktorých sme pozývali, aby sa pridali? Začalo sa to skúmovými pohľadmi, no teraz, keď sami zakúsili, aké to je rozdávať šťastie, súhlasia s nami: šťastie sa daruje, skús a potvrdíš!“

Letizia Magriová

¹ Chiara Lubich, *Collegamento telefonico*, 27 febbraio 1992, tamtiež, *Conversazioni in collegamento telefonico*, spracoval M. Vandeleeene (Opere di Chiara Lubich 8/1; Città Nuova, Rím 2019), s. 446-448.

Rita Moussallemová

Notová osnova zapísaná v nebi

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1975 – 1979

Templetonova cena. Dialóg života s budhistami, moslimami, židmi a osobami bez náboženského presvedčenia. Klaus Hemmerle

Druhá polovica sedemdesiatych rokov: Taliansko je uprostred takzvaných „olovených rokov“. Sú to roky poznačené sociálnymi rozbormi, hľadaním slobody, priestupkami, ale aj kreatívnosťou a túžbou po pokroku. Pri rýchlej premene spoločnosti na multikultúrnú a multináboženskú sa tak v histórii Chiary Lubichovej, ako aj Hnutia fokoláre zdá, že všetko nadobúda intenzívnejší odtieň.

V roku 1977 sa začnú medzinárodné stretnutia biskupov, „priateľov Hnutia fokoláre“, ktoré podnietil Klaus Hemmerle, biskup z Aachenu (Nemecko) s cieľom prehĺbovať sa v spiritualite spoločenstva, ktorá vychádza z charizmy jednoty. V nasledujúcom roku zriadila Chiara Centrum dialógu s osobami bez náboženského presvedčenia, k čomu ju posúval úzky vzťah s Pavlom VI. už od roku 1964. Hnutie fokoláre sa stále viac rozširuje a dostáva aj do kontaktu s veriacimi rôznych náboženstiev. V malých komunitách sa vytvárajú úprimné bratské vzťahy naplnené láskou. Za toto priekopnícke úsilie získava Chiara v roku 1977 v Londýne Templetonovu cenu za pokrok v náboženstve. Je to prekvapenie: „Prečo cena za náboženstvo? – kládla som si otázku. (...) Na chvíľu ma to vyrušilo. Povedala som si: touto okolnosťou ma odvedú od mojej línie, ktorou je evanjelium. (...) Potom som si spomenula, že v evan-

jeliu sa píše: „... aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca“ (Mt 5, 16). Práve táto okolnosť – upresňuje Chiara po rokoch – „prispela k udalosti, ktorá sa istým spôsobom stala „zakladajúcou“ v rámci tohto nášho dialógu. (...)

Keď som vychádzala zo sály, ako prví ma prišli pozdraviť židia, moslimovia, budhisti, sikhovia, hinduisti... Kresťanský duch, o ktorom som hovorila, na nich urobil dojem. Bolo mi preto jasné, že sa budeme musieť zaoberať nielen našou či inými cirkvami, ale aj bratmi a sestrami iných vierovyznaní. Takto sa začal náš medzináboženský dialóg.“ Jeho korene však siahajú až k zrodu hnutia.

V roku 1946 Chiara píše: „Upriamujme vždy svoj pohľad na jediného Otca mnohých detí. (...) Neustále sa usilujeme o univerzálne bratstvo v jedinom Otcovi: v Bohu.“ Chiara toto proroctvo prvý raz okúsila v roku 1966 vo Fontem v anglofónnom Kamerune. Uprostred pralesa pri slávnosti, na ktorej sa zišli tisíce členov ľudu Bangwa, aby jej poďakovali za to, že poslala lekárov, ktorí zachránili ich kmeň ohrozovaný vysokou detskou úmrtnosťou, má Chiara intuíciu. „Akoby nás Boh všetkých spoločne objal – nás, fokolarínov, ktorí sme tam boli prítomní, a celý tento kmeň. Práve tam sa vo mne prvý raz zrodila myšlienka, že máme do činenia s ľuďmi z iných náboženstiev. Zdalo sa mi, že som vnímala isté Božie požehnanie.“

Ďalšie znamenia prichádzajú z Alžírsku. Od roku 1966, keď sa v tejto krajine otvorilo prvé fokoláre, sa upevňujú vzťahy s moslimami. Jeden imám povedal: „Chiara

Neustále sa
usilujeme o uni-
verzálne bratstvo
v jedinom
Otcovi: v Bohu.

Osemdesiate roky. Ch. Lubichová s K. Hemmerlem (vpravo) a biskupmi, priateľmi hnutia.

(...) privádza ľudí k tomu, aby skutočne milovali Boha a milovali sa navzájom.“

Kontakty sa prehĺbujú aj v budhistickom svete. V roku 1979, pri stretnutí Chiary s Nikkyōm Niwanom, zakladateľom japonského laického hnutia Riššō koseikai, dochádza k hlbokému súzvuku. V Tokiu v roku 1981 Chiara prehovorí v budhistickom chráme pred viac ako 10 000 členmi hnutia Riššō koseikai. Pri tejto príležitosti ju Niwano požiada o spoluprácu so Svetovou konferenciou náboženstiev za mier (WCRP). Jej čestnou prezidentkou sa Chiara stala v roku 1994. V Bangkoku, v Thajsku, ju v roku 1997 prijme najvyšší thajský budhistický patriarcha H. H. Somdet Phra Nyanasamvara. V Chiang Mai Chiara Lubichová rozpráva osemsto budhistickým mníchom, mníškam a laikom o svojej duchovnej skúsenosti. V máji toho istého roku dostáva Chiara pozvanie W. D. Mohammeda a stáva sa prvou ženou, beloškou a kresťankou, ktorá má prejav v newyorskej mešite Malcolma X v Harleme pred troma tisíckami

moslimov z Moslimskej americkej spoločnosti, afroamerického pacifistického krídla. Rozvíja sa bratský dialóg, ktorý je obzvlášť dôležitý po útokoch z 11. septembra 2001.

V apríli 1998 v Buenos Aires (Argentína) uzatvára Chiara pakt bratstva s členmi B'nai B'rith a ďalších židovských organizácií.

V roku 2001 je Chiara v Indii u hinduistickej profesorky Kaly Acharyovej v univerzitnom kampuse Baratiya Sanskriti Peetham v Bombaji. Tu sa zrodí kapitola sympózií medzináboženského dialógu medzi odborníkmi z akademickej oblasti Hnutia fokoláre a významnými učencami hinduistického náboženstva. Nasledujú aj sympóziá s budhistami, židmi a moslimami.

Všade, kde je duch hnutia, sa rozvíja „dialóg života“. Výmena skúseností prispieva k duchovnému priateľstvu, ktoré mení vzťahy a rúca predsudky. Spoločne sa pracuje pre mier, všetkých spája túžba tíšiť bolesti ľudstva.

Táto nová kultúra si nachádza svoje miesto aj medzi najmladšími. Šíri sa medzi nimi „zlaté pravidlo“.

*Neustále sa
usilujeme o univer-
zálne bratstvo
v jedinom Otcovi:
v Bohu.*

V roku 2002 sa v Ríme schádza deväťtisíc chlapcov a dievčat, ku ktorým sa Chiara obráti slovami: „Ak ty, moslimský chlapec, miluješ, i ty, kresťan, miluješ a aj ty, hinduista, budeš takto konať, dospejete k tomu, že sa budete milovať navzájom. A tak je to medzi všetkými. Zažijete kúsok univerzálneho bratstva.“

Cirkev podporuje túto cestu v súlade s Druhým vatikánskym koncilom. „Čo bude v budúcnosti?“ – vysvetľuje Chiara v Ammáně v roku 1999 – „To ja neviem. Nikdy som si nerobila plány, nikdy! Notová osnova je zapísaná v nebi a my, tu na zemi, sa podľa nej snažíme hrať.“

Do Rocca di Papa, kde sa v kaplnke nachádza Chiarin hrob, prichádzajú v júni v roku 2019 židia, moslimovia, budhisti, hinduisti a kresťania z pätnástich krajín patriaci k rodine Hnutia fokoláre. Zhromaždili sa tu, aby vyjadrili lásku, ktorá ich spája s „prameňom“. Štvrtina účastníkov má menej ako 35 rokov. Ako povedal pápež František 10. mája 2018 v Loppiane, sme len na začiatku.

Miroslava Psárová

Teraz je čas zjednocovať nielen svet, ale aj naše rodiny

Už vyše roka snúbenci zvažujú, či preložiť svadbu na iný termín alebo sa vziať v aktuálnych podmienkach. Dve vlny korony zastihli dve sestry, rodené Demčákové, ktoré sa rozhodli, že napriek pandemickej situácii v roku 2020 zorganizujú malé svadby v ich rodinnom dome: „Vždy sme boli ako dvojčky. Tak sme sa nakoniec rozhodli, že obe urobíme svadbu doma.“ O svadbách počas korony sme sa rozprávali s manželmi Paulou a Danielom Dzivými a Lýdiou a Tomášom Fojtíkovcami.

Paula a Daniel, vy ste začali plánovať svadbu ešte pred prvou vlnou korony. Spomínate si na prvý moment, keď ste zistili, že svadba možno nebude podľa vašich predstáv?

Daniel: Keď v marci prišli prvé opatrenia, začali sme aktívne rozmýšľať nad rôznymi variantmi. Buď by bola svadba doma, čo som preferoval, aj keď je to pre rodinu veľa práce, alebo sa uvoľnia opatrenia a budeme môcť ísť do sály v nejakých rozumných podmienkach, aby sa ľudia zabavili aj porozprávali, ale nesedeli pri stoloch dva metre od seba.

Paula: Podmienky hostín v sále ešte vtedy neboli úplne jasné. Začiatkom týždňa sme sa už museli rozhodnúť, kde bude svadba, aby sme zabezpečili všetko potrebné. Ak by bola doma, bolo by potrebné objednať catering a podobne. V pondelok sme teda objednali catering na hostinu doma a v stredu sme sa dozvedeli, že hostiny v sále nakoniec môžu byť do desiatej večer, ale už sme to nemienili.

Lýdia a Tomáš, vy ste mali svadbu o necelý polrok v druhej vlně korony. Prekvapila vás?

Tomáš: Očakávali sme to, takže sme mali v zálohe prípadné zmeny. Boli sme pripravení na to, že ak zakážu hostiny v sále, urobíme zábavu tiež v spomínanom rodinnom dome.

Lýdia: Už sme si to vyskúšali na sestrinej svadbe, tak sme si povedali, že my teraz ideme naostro (smiech).

Tomáš: Vychytali sme chyby, ktoré mali Paulínka s Danielom, ale, samozrejme, urobili sme aj vlastné.

Príprava svadby je niekedy stresujúca aj v normálnych podmienkach. Ako sa táto situácia odrazila vo vzťahoch s vašimi rodinami?

Paula: Keďže svadby boli u nás doma, vzťahy sa určite overovali (smiech). Každý, kto mohol, pomohol. Všetky práce okolo domu, ktoré sa už dlho nestíhali, sa zrazu stihli za týždeň. Obe sme mali hostiny v starom dome po babke a dedkovi, ktorý nám dlho slúžil ako sklad. Bol ideálnym priestorom na svadbu. Všetci sme sa namakali najmä pred našou svadbou, pretože bola prvá. Rodičia aj súrodenci nám veľmi pomáhali. Videli sme, že to robia pre nás.

Lýdia: Bolo to náročné pre všetkých, ale nezabúdali sme na to, aby sme v rodine zachovali pokoj a radosť zo života. U nás sa už síce tak neupratovalo, ale pripravovali sa jedlá. My sme nemali catering. náš ocko je vyučený kuchár, preto povedal, že pre osemnásť ľudí na našej svadbe navarí aj on. Keď sa zídeme celá rodina, je nás okolo trinásť, takže urobiť o päť jedál viac preňho nebol problém. Rodičia nám ani raz nepovedali, aby sme svadbu preložili, skôr to celé vzali s ľahkosťou.

Overoval sa počas príprav aj váš snúbenecký vzťah?

Paula: Nepamätám si, že by som nosila v hlave nejakú silnú hádku.

Daniel: Za ten týždeň sa naozaj nestihlo udiť nič závažné. Keď sme

oznámili týždeň vopred, že svadba bude doma, zapol sa veľký istič a naštartovala mašinéria, ktorá spolu fungovala. Museli sme to dotiahnuť do konca, či sme chceli alebo nie, bez ohľadu na to, či bol niekto nahneván. Ide sa.

Lýdia: Náš vzťah sa neoveroval ani tak počas príprav na svadbu, ako skôr v tom, či dokážeme naozaj jeden na druhého doslova počkať pred oltárom. Či už kvôli vzdialenosti, ktorá nás delila, alebo kvôli môjmu zdravotnému stavu. Počas príprav svadby som musela riešiť aj svoj zdravotný problém, takže sa striedali obdobia, keď som bola dva týždne v nemocnici a potom dva týždne doma. Všetko sme riešili len cez mobil a sociálne siete. Nik nevedel, čo bude po operácii, ale boli sme rozhodnutí sa vziať aj napriek týmto ťažkostiam.

Ako túto situáciu vnímali vaši rodičia, Daniel? Keďže ste jedináčik, robili len jednu svadbu, nenavrhlí vám preložiť ju?

Daniel: Boli sme zjednotení v tom, že nech sa deje čokoľvek, keď sa chcú dvaja ľudia zobrať, nech sa zoberú. Či to bude s hostinou alebo nie. Moja rodina napokon prišla skoro celá, súrodenci oboch mojich rodičov aj s deťmi a krstná mama. V rodine chceme udržiavať dobré vzťahy a na oslavy sa navzájom pozývame.

Kedže svadby boli organizované u nás doma, vzťahy sa určite overovali. Každý, kto mohol, pomohol.

Náš vzťah sa neoveroval ani tak počas príprav na svadbu, ale skôr v tom, či dokážeme naozaj jeden na druhého doslova počkať pred oltárom.

Paula: Podľa mňa to jeho rodičia prijali dobre. Možno iní rodičia, ktorí majú len jedno dieťa, by navrhovali svadbu preložiť, ale Danielovi rodičia nám to nepovedali. Vedeli sme, že akokoľvek sa rozhodneme, je to naša svadba.

Napadla vám niekedy myšlienka preložiť svadbu na neskôr, keď sa opatrenia uvoľnia?

Lýdia: Nám nie. My obaja nemáme radi veľkú pozornosť. Záležalo nám na sviatosti manželstva. Ak si dvaja chcú povedať pred oltárom áno, je jedno, či je to len so svedkami alebo so sto ľuďmi. Rozhodli sme sa, že nám stačí, ak to potvrdíme pred Bohom a pred našimi svedkami a rodičmi, prípadne rodinami.

Paula: Pravdupovediac áno. Rozprávali sme sa, či ju preložíme alebo nie.

Prečo ste sa rozhodli ju nepreložiť?

Paula: Povedali sme si, že tu ide o niečo iné. Nie o sálu a zábavu, ale o manželskú prísahu. A keď sme oznámili našim rodičom, že sa chceme napriek týmto podmienkam vziať, hľadali spôsob, ako to umožniť. Nehovorili nám, aby sme to preložili alebo mali len sobáš a hostinu neskôr. Chceli nám vyjsť v ústrety, z čoho nakoniec vznikol návrh môjho otca, aby sme urobili pohostenie v rodinnom dome po starých rodičoch, ktorý je vedľa nášho domu.

Daniel: Obrad sme chceli mať určite. Možno len o hostine sme rozmýšľali, že ju preložíme. Ak by sme chceli mať hostinu v sále, do poslednej chvíle by sme nevedeli, koľko ľudí príde, a tak sme premýšľali, či nepresunúť hostinu napríklad na leto.

Paula: Ale nechceli sme sa spoľahnúť na to, že ju preložíme, lebo nikto vtedy nevedel, aká bude situácia v lete.

V lete sa opatrenia uvoľnili a hostiny boli povolené. Nebolo vám

nakoniec ľúto, že ste svadbu nepreložili?

Daniel: Ale prečo by sme ju vôbec prekladali? Keď niekto prekladá svadbu, lebo nemôže mať hostinu, pýtam sa: Berieš sa kvôli hostine? Dôležité je to, čo si v ten deň poviem my dvaja.

Paula: Je to celé o prioritách a hodnotách. Ja som rada, že sme manželia. Trošku mi je ľúto, že sa hostia menej zabavili a že nebola taká naša východniarska zábava. Tešili sme sa na svadbu, že sa všetci vytancujeme a budeme spolu.

Hostina bola teda bez hudby a tanca?

Daniel: Nakoniec nie, lebo sme dostali darček – harmonikára.

Paula: Bola som smutná z toho, že hudba nebude, a švagor poznal harmonikára, tak sa ho deň pred našou svadbou opýtal, či môže prísť. A mohol. Keďže sme mali viac hostí v dome, dnu sa nedalo tancovať, ale vonku bolo teplo, tak sa tancovalo na terase a pred domom na tráve. Na sestrinej svadbe bola dokonca kapela, ale to porozprávajú oni.

Lýdia: Kapelu sme najprv zrušili, keďže sme sa rozhodli, že svadba bude u nás doma. Ale deň pred svadbou som im nakoniec zavolala, že chcem prekvapiť hostí. Všetci očakávali zábavu. Mrzelo ma, že na svadby sa obe dlho pripravujeme a všetko musíme zrušiť. Keďže kapela bola zložená z troch mužov a takto chodia aj na oslavy, nebol pre nich problém zobrať tri nástroje a prísť k nám domov. My sme mali menej hostí, čiže bol aj priestor na tancovanie dnu v miestnosti.

Paula: Naozaj sme sa na ich svadbe dobre zabávali. Dokonca sme začepčili nevestu. Dali sme Lydke zásteru, zapálili sme sviečky a zaspievali ako pri čepčení. Bolo to úplne spontánne a to bolo na tom najlepšie. Kapela nám potom zahrala aj „redový“ tanec.

Lýdia a Tomáš Fojtíkovci

Rozprávali sme najmä o vašich rodinách. Podarilo sa vám pozvať aj nejakých priateľov, alebo ste museli svadby zredukovať na rodinné posedenie?

Paula: Na hostine sme mali len rodinu. Neskôr večer prišli Danielov kamarát s priateľkou a moja kamarátka. Na obrad v kostole prišlo dosť veľa priateľov, aj kolegovia a blízki susedia z Prešova. Väčšinu ľudí, ktorí nám prišli zablažovať, sme aj plánovali pozvať, keby bola hostina v sále.

Tomáš: U nás to bolo zložitejšie, lebo tie obmedzenia už boli väčšie. V tom čase boli uzatvorené hranice medzi štátmi a napríklad ani moja rodina z Čiech nemohla prísť. Kamaráti tiež radšej nechceli cestovať, keďže som zo Žiliny.

Lýdia: Ale prijali sme túto situáciu a chápali sme aj ich rozhodnutia. Ja som mala na hostine dve najbližšie kamarátky, ktoré mi potom

povedali, že aj ony by chceli takúto svadbu (úsmev).

Takže vaše svadby aj niekoho inšpirovali?

Lýdia: Tie kamarátky určite. Vždy chceli mať veľkú svadbu, ale keď videli tú našu a zabavili sa, povedali, že už nechcú veľkú svadbu, ako si priali, ale len s rodinou a najbližšími v priestore, kde by sa cítili dobre. Aj kolegyně v práci mi povedali, že na podmienky, ktoré boli, sme to zvládli bravúrne. Jedna moja staršia kolegyňa zhodnotila, že takéto svadby boli kedysi samozrejmosťou a my sme sa akoby vrátili 30 – 40 rokov dozadu, keď boli svadobné hostiny doma alebo v záhrade.

Z opisov vašich svadiieb je cítiť rodinnú atmosféru. V krátkom svedectve, ktoré ste nám poslali, ste uviedli: „Ako nás učí ideál

Chiary, teraz je čas zjednocovať nielen svet, ale aj naše rodiny.“ Zjednotili tieto svadby vaše rodiny?

Paula: Pomáhali sme si navzájom. Boli sme tu jeden pre druhého. Keď sme mali svadbu my, všetci sa pre nás obetovali. Keď mala svadbu Lydka, urobili sme to isté pre ňu. Chceli sme si dopriať, aby sme mali krásne svadby a spomienky. Ak sa naozaj chce, riešenie sa nájde. Určite nás to zjednotilo.

Lýdia: Aj ja si myslím, že áno. Napríklad aj so svokrou, Tomášovou mamkou, mám teraz iný vzťah, ako keď sme s Tomášom spolu chodili. Myslím, že ma svokra prijala s láskou do ich rodiny s celou mojou východniarskou rodinou. Touto cestou by sme sa radi poďakovali aj našim rodičom, že sú tu stále pre nás a robia pre nás aj zázraky, len aby sme boli šťastní a spokojní, každý vo svojom už dospelom živote.

Spracoval Tomáš Sepp

Ekonomika spoločenstva

Tridsať rokov ekonomiky spoločenstva: Život hodnôt a kultúry spoločenstva, dávania a vzájomnosti. Vyberáme najvýznamnejšie udalosti pre slovenské aktivity ekonomiky spoločenstva (ES) za tridsať rokov.

Máj 1991

São Paulo (Brazília), Zrod Ekonomiky spoločenstva

Chiara Lubichová dáva zrod ES. Spoločne s podnikateľmi, zamestnancami, spotrebiteľmi a ekonómami podporuje ekonomickú prax a kultúru založenú na spoločenstve, nezištnosti a vzájomnosti.

Apríl 2002

1. seminár ES na Slovensku, Svit

Giuliana Zubani a Giovanni Bertagna z Brescie (Taliansko) predstavujú svoju skúsenosť firmy ES Bertagna Filati.

Január 2010

Formačné stretnutia, Bratislava a Košice

Formačné stretnutia s názvom *Škola ES* o témach knihy *Cena nezištnosti* od Luigina Bruniho. Prvý knižný titul ES v slovenskom jazyku.

Jún 2013

Prezentácia knihy Utópia v pohybe, Košice a Bratislava

Prezentácia knihy *Utópia v pohybe* za účasti Françoise Neveux a zástupcov komisie ES z Francúzska.

Február 2014

Nové firmy

Začiatok nových vzťahov s firmami, s ktorými zdieľame spoločné ciele a rozhodli sa ísť cestou ES.

Jún 2014

Stretnutie s prof. Stefanom Zamagnim, Bratislava

Prof. Stefano Zamagni sa stretol so zástupcami firmy In Vivo a predstaviteľmi ES.

Máj 2015

ES včera, dnes a zajtra, Marianka

Česko-slovenské stretnutie pri príležitosti 25. výročia Ekonomiky spoločenstva

Február 2017

Stretnutie so sv. otcom Františkom, Vatikán

Stretnutie zástupcov ES z celého sveta s pápežom Františkom. Na fotografii je zachytené stretnutie pápeža Františka s Milanom Bednárom z Kurimy, jedným z prvých podnikateľov ES na Slovensku a zakladateľom firmy Jozef.

Máj 2017

Bootcamp EoC IIN, Praha

1. Bootcamp EoC IIN (Economy of Communion International Incubating Network), 10 študentov pod vedením podnikateľov rozvíjalo svoje podnikateľské nápady.

November 2020

Economy of Francis, Assisi

Františkova ekonomika (EoF). Stretnutie mladých ekonómov a changemakerov. Svätý otec František pozýva účastníkov „re-animovať“ ekonomiku a prispieť k vytváraniu nových a ľudskejších ekonomických vzorcov, zodpovedajúcich vízií integrálnej ekológie.

Február 2021

Komunitne a podnikateľské centrum, Košice

Vznik komunitného a podnikateľského centra, inšpirovaného ES a EoF.

Pre viac informácií o udalostiach spojených (nielen) s 30. výročím ES, sledujte stránku www.ekonomika-spolocenstva.sk.

Martina Baumann

Čo je ekologické, má byť aj ekonomické, hovoria podnikateľky z Prešova

Michaelu Krížovú a Lauru Martinkovú motivovalo k biznisu osobné presvedčenie. Keď si uvedomili, že v Prešove nie je možnosť nakúpiť potraviny bezobalovo, ku konkrétnym krokom už nechýbalo veľa. Prešovčanky sa prvý raz stretli počas workshopu. Spojili ich kalifornské dážďovky, konkrétne workshop vermikompostovania, ktorý viedla Laura. Slovo dalo slovo a vznikla bezobalová predajňa Odváž(e)ne. Michaela nám prezradila, ako sa to celé začalo.

Ako vznikla vaša predajňa?

Bezobalový predaj potravín bol pre nás najmä osobnou potrebou. Obe sme vo svojich domácnostiach postupne eliminovali odpad, no obalový materiál z potravín bol problémom. V Prešove nebola možnosť nakúpiť potraviny bezobalovo. Túto ideu nosila každá z nás v hlave až do momentu, keď sme sa stretli a rozhodli otvoriť bezobalový obchod. V roku 2019 sa podarilo otvoriť aj franšízovú prevádzku v inej časti mesta pre zákazníkov, ktorí žijú na sídlisku Sekčov.

Keďže ste bezobaloví, viete vysvetliť, ako to vlastne funguje? Dostanete tovar v nejakom obale, máme si teda myslieť, že sú to väčšie balenia?

Bezobalovosť spolu s kvalitou potravín sú pre nás najdôležitejšie piliere. S dodávateľmi, ktorí neboli ochotní zmeniť spôsob balenia, sme spoluprácu ani nezačínali a hľadali sme dovedy, kým sme nenašli pochopenie. Bolo dôležité priblížiť im naše požiadavky a hľadali sme spoločne spôsob, ako to uskutočniť.

Dodávateľov máme rôznych, a preto aj spôsoby balenia sú rôzne. Tovar nám zvyčajne chodí vo veľkoobjemových papierových vreciach, s viacerými dodávateľmi máme nastavený systém vratných plastových vedier, ktoré si „točíme“.

Mnohí dodávatelia sa snažia neustále zlepšovať procesy balenia, či

už sú to potraviny alebo tuhé kozmetické produkty. Drogeriu čapujeme z 20-litrových bandasiiek.

Postupom času prišli nejaké nové výzvy?

Od začiatku sme vedeli, že chceme byť viac ako len obchod. Keďže Laura je profesionálna lektorka, usporadúvali sme prednášky a workshopy s enviro témami najprv sami, neskôr sme prizvali ďalších odborníkov na iné témy, ktoré nespádajú do nášho portfólia. Zorganizovali sme dva ročníky komunitného festivalu POMIŠAJ, ktorý ukázal, že ľudia v Prešove majú záujem o udržateľný život, prepájanie rôznych komunít a celkovo o vzájomnú podporu.

Vzdelávame jednotlivcov, firmy a samosprávy v oblastiach predchádzania vzniku odpadov, správneho triedenia a kompostovania. Minulý rok sme vydali prvý Zero waste diár, ktorý slúži ako sprievodca udržateľným životom. Snažíme sa širokej verejnosti priblížiť zero waste ako spôsob života, ktorý nie je náročný, ale naopak – zjednodušuje nám život.

Minulý rok bol pre všetkých náročný. Ako to bolo s vami?

Pociťujeme to, samozrejme, aj my, tržby nám klesli. Sme však potraviny a drogeria, a preto môžeme byť otvorení. Napriek tomu vnímate, že ľudia nakúpia všetko vo veľ-

Vzdelávame jednotlivcov, firmy a samosprávy v oblastiach predchádzania vzniku odpadov, správneho triedenia a kompostovania.

Foto: P. Majurník

kých reťazcoch, pretože my nedržíme napríklad mliečne výrobky.

A čo tento rok?

Tento rok nás konečne presvedčil, aby sme začali robiť webináre, ktorým sme sa veľmi dlho vyhýbali, keďže vo vzdelávaní pracujeme interaktívne.

Myslíte si, že sa v dôsledku pandémie ľudia začnú viac starať o životné prostredie, napríklad zmenou správania pri nakupovaní, separovaní odpadu a podobne?

Nemyslíme si, že táto zmena prichádza len vďaka pandémie. Videli sme mnoho článkov o tom, ako e-shopy prekvitajú, takže množstvo nákupov sa nezmenilo, len sa prenieslo do online prostredia.

Všeobecne sa o ochrane životného prostredia hovorí viac najmä na sociálnych sieťach, takže udržateľnosť si nachádza čoraz viac priaznivcov, čo je naozaj veľmi pozitívne. Zmena príde osvetou a uvedomením si problému. Mnoho blogerov či známych ľudí hovorí o udržateľnej móde, o pracovných podmienkach a férovom ohodnotení v krajinách tretieho sveta, všetko je to proces a nie je možné zmeniť nákupné správanie zo dňa na deň.

Rovnako je to aj so zero waste životom. Každý z nás má hranicu nastavenú na inej úrovni a osvojuje si nové návyky podľa svojho tempa. To sa snažíme vysvetľovať aj všetkým našim zákazníkom a ľuďom, ktorých vzdelávame. Dôležité je však nezatvárať oči a netváriť sa, že sa ma problém netýka a sám nič nezmôžem.

Separovať je fajn, ale nie je to riešenie problému. Riešením je predchádzať vzniku odpadov a to prichádza s vedomím, že nepotrebujem vlastniť napríklad kopy oblečenia.

Často používate slovíčko zero waste... žijete tak aj mimo predajne? Nie je to pre ľudí finančne náročnejšie?

Nevieme si predstaviť „propagovať“ niečo, čím by sme nežili, to by veľmi nešlo. V našich domácnostiach produkujeme výrazne menej odpadu ako v priemernej slovenskej rodine, rozhodne, veď jeden Slováč vyprodukuje ročne vyše 400 kg odpadu – skúste si to prepočítať na svoju rodinu.

Sme zástankyňami toho, že čo je ekologické, má byť aj ekonomické. Zero waste však neznamená neprodukovať vôbec žiaden odpad – ide o intenzívnejšie premýšľanie v oblasti nakupovania.

Aké veci naozaj potrebujeme, ako dlho ich budeme používať a či nám ich kúpa prináša naozaj trvalé šťastie. Ide o preferovanie šetrných, v prírode na sto percent odbúrateľných čistiacich a pracích prostriedkov, výmenu konvenčných tekutých prípravkov za tuhé a slovenské (kozmetika), opakované používanie vecí namiesto kupovania nových či nakladanie s bioodpadom.

Používanie látkových vrecúšok na ovocie a zeleninu, pečivo, látkové nákupné tašky, výmena jednorazových odličovacích tampónov za moriskú hubku alebo látkový prateľný odličovací tampón. To všetko sú kroky, ktoré viete „bezbolestne“ zaviesť do svojej domácnosti bez výrazných finančných nákladov. Takto postupne naplňame myšlienku zero waste, ktorá hovorí, že maximálne desať percent nami vytvoreného odpadu má byť zmesový odpad, ktorý skončí na skládke odpadov alebo v spalovni.

Ak by ste sa niečoho mali vzdať, bez čoho si viete predstaviť svoj život? A naopak, čoho sa neviete vzdať ...

Obidve milujeme slovenské tuhé mydlá a tuhé šampóny, sme veľké propagátorky dámskych menštruačných kalíškov. To sú všetko veci, ktoré sú pre nás veľmi príjemné, ale naozaj si nevieme predstaviť život bez kvalitných potravín.

Teraz to nie je o tom, že si nechceme sypať popol na hlavu, ale naozaj nám nenapadá niečo, čoho sa nevieme vzdať. Možno pri každom nákupe oblečenia si kladieme otázku, či ho naozaj potrebujeme. Laura zbožňuje nakupovať oblečenie v secondhandoch a mne zase najviac sedí udržateľná slovenská móda. Preto si myslíme, že aj keď sa nového oblečenia nevieme úplne vzdať, výrazne sme znížili množstvo jeho nakupovania a aj spôsob jeho nákupu je podľa nás priateľský k životnému prostrediu.

Klára Frištyková

Týždeň za zjednotený svet 2021: Skúsiť sa postarať, byť odvážny, prevziať zodpovednosť

Tohtoročný Týždeň za zjednotený svet má názov „Skúsiť sa postarať“ (#daretocare) a bude trvať od 1. do 9. mája. Vyvrcholí trojdňovým online kongresom v Bruseli v Belgicku. Do programu sa zapoja mnohé európske inštitúcie. Na sviatok Dňa Európy, 9. mája, sa slávnostne ukončí. „Skúsiť sa postarať“ má aj silné politické povolenie a silný planetárny rozmer; nezabúda pritom na vlastné miesto, kde je príležitosť starať sa o iných v spoločnosti cez osobné vzťahy.

Jednou zo svetových udalostí UWP bude „Beh za jednotu – Run4unity“, ktorý sa uskutoční 2. mája v čase od jedenástej do dvanástej hodiny v každom časovom pásme. Deti a mládež sa doň zapoja športovými podujatiami, hrami, výzvami, svedectvami a predsavzatiami. Tak sa okolo celej Zeme symbolicky vytvorí dúha jednoty a mieru. Samotná kampaň vyvrcholí víkendom 7. – 9. 5. 2021, počas ktorého sa budú – v piatok a v nedeľu – organizovať rôzne workshopy, dialógy a sobota je vyhradená na miestne aktivity. Mladí zo Slovenska a z Čiech sa spoja, aby spolu vyhod-

notili otázku aktívneho občianstva a politiky vo svojich krajinách. Dotknú sa tém ako je napríklad rómska otázka na Slovensku.

Skúsiť sa postarať pre mladých z Hnutia folokláre znamená dať do centra politiky a do nášho života občanov. Túto myšlienku chcú rozvíjať vo viacerých hlavných témach: načúvať, viesť dialóg a komunikovať, usilovať sa o rovnosť, bratstvo a spoločné dobro, starostlivosť o planétu.

A ako to chcú robiť? Metodológiou cestičky „pathways“: učiť sa, konať a zdieľať. Takže, odvahy! My sme už začali!

Pripájame niekoľko skúseností zo života mladých z celého sveta!

Slovensko: Skúsiť sa postarať

Počas núdzového stavu v novembri sme sa s dievčatami gen 3 snažili pochopiť, ako a komu by sme mohli pomôcť. Chceli sme tým podporiť projekt „Skúsiť sa postarať“ (#daretocare). Napadlo nás, že by sme mohli napísať listy seniorom, ktorí sú v sociálnych zariadeniach, alebo sú sami. Za pomoci miestnych komunít sme získali ich adresy a fotografie. Na našom online stretnutí sme pripravili a napísali spoločný list. Do obálky sme vložili aj duchovnú myšlienku a malú čokoládu. List sme poslali aj svojim starým rodičom. Seniorom sme tak poslali 33 listov. A hneď v ten deň, keď sme poslali prvé listy, sme sa presvedčili, že slová evanjelia: „Dávajte a bude vám dane“, sú pravdivé. Dostali sme dve veľké škatule malých čokolád. Jedna 90-ročná pani z Bratislavy, ktorá dostala náš list, nám hneď na druhý deň zatelefonovala a veľmi nám ďakovala.

Počas mesiaca decembra sme dostávali od seniorov ďakovné listy, plné lásky a múdrosti:

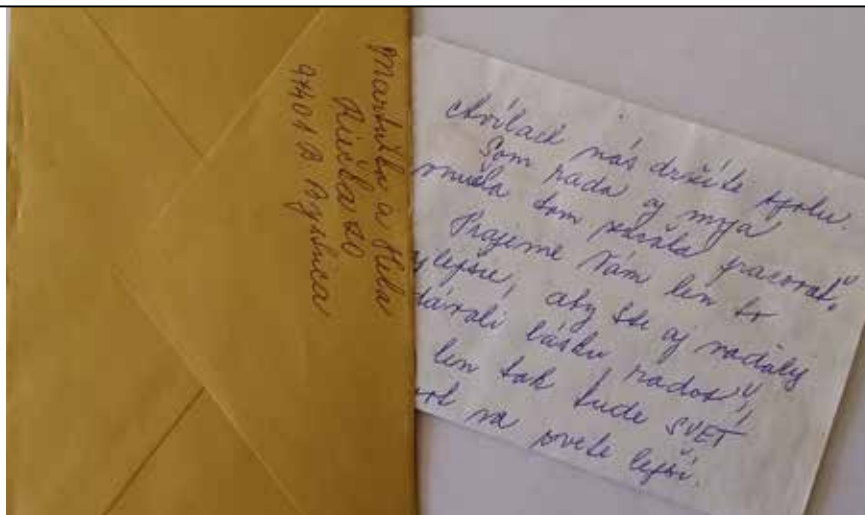
„Hlavne sa teším, že ste takou oázou radosti, lásky a čistoty v tomto svete plnom nepokoja, strachu a negatívneho myslenia. My seniori už nemôžeme meniť svet okrem modlitby. Ale je to na vás, aby bol svet naplnený láskou, radosťou, krásou a čistotou. Vďaka Bohu, že ste.“

„Urobili ste mi veľkú radosť vaším listom aj vaším nasadením žiť pre druhých. Nech vám to vydrží po celý život, a potom je človek šťastný. Mám to overené za mojich 82 rokov.“

„Budme stále v jednote a vážme si stále viac, čo nám Chiara dala.“

Jeden člen diela, ktorý bol kvôli covidu napojený na kyslík, napísal: „Ak sa na chvíľku vzdialim od kyslíka, musím sa k nemu hneď vrátiť, lebo sa dusím. A tak je to aj v našom duchovnom živote, keď sa vzdialíme od Ježiša medzi nami, musíme ho hneď obnoviť s bratmi, lebo sa duchovne dusíme.“

Foto: archív A. Boškovej

Slovensko

Foto: archív A. Ferka

Srbsko

Foto: United World Project

Taliansko

Srbsko: Bolo nám spolu super

Minulé leto sme s chlapcami gen pomáhali v istej rodine. Jeden z rodičov sa nás opýtal, či by sme mohli pomôcť. Bolo to pre nás prekvapenie. Mali sme naplánované, že si urobíme stretnutie, ale rozhodli sme sa, že to spojíme a že tej rodine pomôžeme. Kvôli korone sme predtým nemali veľa možností sa vidieť. Pomáhali sme tam celý týždeň. Boli to pre nás nezabudnuteľné chvíle. Urobili sme kus práce pre ostatných a zároveň to bola príležitosť byť spolu. Pracovali sme na stavbe, čo bolo naozaj ťažké. No naučili sme sa veľa nových vecí. Povedal by som, že keď sme mohli pomáhať, bolo to svedectvo, a teda aj istý spôsob evanjelizácie. Nielen slovami, ale aj niečím konkrétnym. A zároveň to bola príležitosť, aby sme sa lepšie poznali a utužili vzájomné vzťahy.

Taliansko: Pomôžme si navzájom

V zbierke potravín a základných potrieb s názvom #AiutiAMoci (Pomôžme si navzájom), ktorú rozbehli mladí z fokolare cez projekt Týždeň za zjednotený svet, sme pomohli viac ako 200 rodinám v núdzi. Zapojilo sa okolo 70 dobrovoľníkov vrátane skautov, mladých ľudí z oratória, dobrovoľníkov charity, rodín, seminaristov, mladých ľudí z Loppiana, mnohých priateľov a zástupcov rôznych miestnych inštitúcií. Dobrovoľníci napísali: „Videli sme

radostné tváre a túžbu každého pomáhať, čo potvrdzuje, že dávať je radostnejšie ako prijímať!“

India: Deep Chand, skrytý hrdina

Tento príbeh je o Deep Chandovi a o mnohých ďalších „pomocných ošetrovateľoch“ z Indie. Sú to hrdinovia, o ktorých sa nerozpráva. Oni nezachraňujú životy, nevedia liečiť koronavírus, nepodávajú pacientom lieky, ale robia to, čo lekári kvôli preťaženiu spôsobenému pandémie nedokážu robiť: osobne sa venujú a zaujímajú o príbuzných pacientov chorých na koronavírus.

Je ťažké opísať tento príbeh pár slovami a niekomu sa môže zdať pomoc Deep Chanda bezvýznamná, ale jeho výnimočnosť spočíva práve vo všednosti jeho každodenného života.

Mladí ľudia v službe, práve ako Deep Chand, pomáhajú doktorom, sestričkám, pacientom; upratujú, pri-nášajú vodu..., ale predovšetkým počúvajú, povzbudzujú a utešujú. Dávajú rodinám potrebné informácie a ponúkajú im svoj čas. Robia to s veľkou pozornosťou a starostlivosťou, lebo vedia, že lekári na tieto veci teraz nemajú veľa času. „Sú veľmi zaneprázdnení a ak sa im podarí rozprávať sa s rodinami, tak je to raz za deň a iba s tými, ktorých blízki sú vo veľmi vážnom stave. Nie je to vina nikoho. Nikto z nás nebol pripravený na niečo takéto,“ hovorí Deep Chand.

Čo je to Týždeň za zjednotený svet?

United World project (UWP) začal v roku 1995. Každoročne sa doň zapájajú státisíce ľudí mnohorakými aktivitami a iniciatívami zameranými na ovplyvňovanie verejnej mienky v duchu mierového spolužitia medzi ľuďmi rôznych náboženstiev a kultúr pri plnom rešpektovaní ich dôstojnosti. V skratke by sme povedali, že tento projekt chce ukázať ľudstvu cestu k univerzálnemu bratstvu. Na miestnej úrovni sa zameriava na umocnenie pocitu bratstva v mestách, štvrtiach, školách, pri športových aktivitách, na pracoviskách, zapojením miestnej správy, inštitúcií, združení atď.

Na medzinárodnej úrovni sú tieto iniciatívy všeobecne zamerané na pomoc a podporu ľuďom v krízových situáciách: obeťam zemetrasení, povodní, hladomoru, vojen, pandémieí...

Cesty k zjednotenému svetu

V roku 2018 vznikol program, ktorý navrhuje v období šiestich rokov šesť kampaní prispievajúcich k dosiahnutiu zjednotenejšieho sveta. Projekt sa každý rok zameriava na iný aspekt ľudského a spoločenského života: ekonomika, politika, spravodlivosť, umenie, medzikultúrny dialóg, akcie podporujúce šport, spoluprácu... Témou roka 2019 – 2020 bolo **#InTimeForPeace**. Bola to príležitosť zamerať sa na dodržiavanie ľudských práv, mieru, zákonnosti a spravodlivosti. Téma zvolená na roky 2020 – 2021 „Skúsiť sa postarať“ (**#daretocare**) je zameraná na podporu aktívneho občianstva vedením dialógu, počúvaním, komunikáciou, angažovanosťou pre spoločné dobro v našich mestách i na celej planéte.

Prinášame vám novú rubriku!

Krása výchovy

Ezio Aceti

editorka Katarína Jančišinová

**mladí vo svete
zmien**

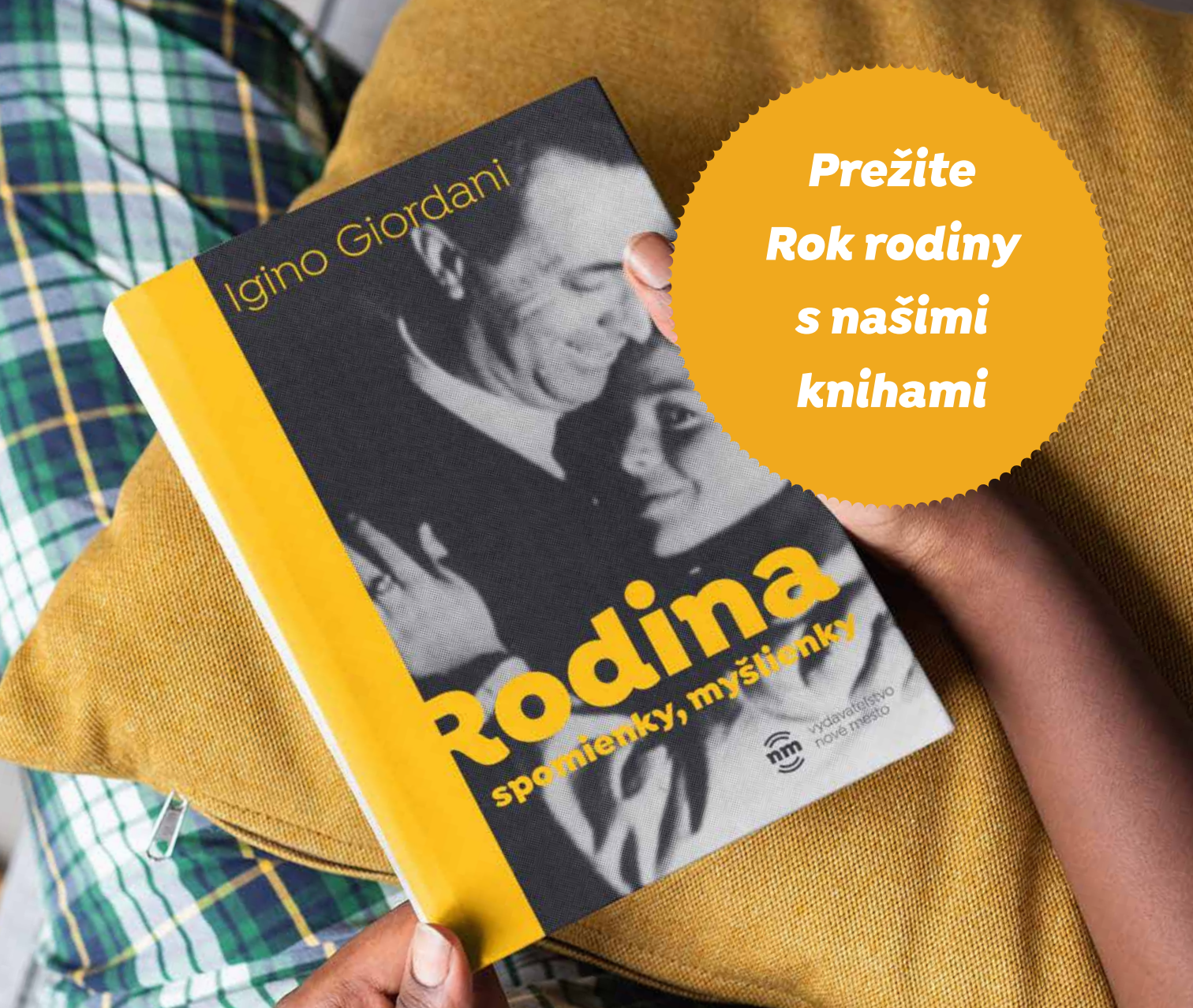
dieťa a posvätno

dieťa a škola

dospievanie

výchova dnes

www.nm.sk

**Prežite
Rok rodiny
s našimi
knihami**

„Keďže ja osobne mám veľmi rád knihy písané inšpiratívnymi osobnosťami alebo príbehy o zaujímavých ľuďoch a ich životných cestách, z ponuky Nového mesta určite odporúčam tituly Rodina a Človek na svojom mieste. Majú čo ponúknuť nielen mužovi v rodine či spoločnosti a dá sa k nim opakovane vracať.“

Peter Šterbák, riaditeľ IT oddelenia

www.obchod.nm.sk